Poštni urad Celovec 2 — Verlagspostamt Klagenfurt 2 | Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt | Posamezni izvod 1.30 šil., mesečna naročnina 5 šilingov | P. b. b.

SLOVENSKI vestnik

Letnik XVII. | Celovec, petek, 24. avgust 1962 | Štev. 34 (1058)

In to naj bi bila enakopravnost?

Vsak nepoučeni, ki je v zadnjem času bral določene avstrijske liste — pač tiste, ki se že od nekdaj posebno odlikujejo po svojem sovraštvu do koroških Slovencev —, je moral dobiti vtis, da se na Koroškem dogajajo naravnost strašne stvari. »Domovina je v nevarnosti!«, bi nehote zakričal z nepomirljivimi hujskači, ki so spet enkrat vedeli poročati o množičnem pokupovanju koroške zemlje po »titokomunistih«.

Ta pesem ni nova. Na Koroškem jo poznamo že precej let, le da jo vsakega toliko časa spet obnovijo, kot da bi v določenih presledkih vedno spet isto ploščo položili na gramofon in zaigrali melodijo, ki jo čivkajo že vrabci na strehi. Seveda se za to stalno ponavljajočo se igro skrivajo posebni nameni, sicer bi se je morali že naveličati tudi njeni avtorji sami. Pa jo vendarle spet in spet pogrevajo, čeprav je bilo že uradno ugotovljeno, da so vse trditve o pokupovanju zemljišč na Koroškem po Slovencih ali Jugoslovanih navadna laž, prikrojena enemu samemu namenu: hujskati proti koroškim Slovencem in proti sosedni državi ter načrtno vnašati nemir med oba naroda v deželi. Posebno značilno je pri tem dejstvo, da ta hujskaška gonja doseže višek prav v času glavne tujskoprometne sezone. Njeni režiserji pač hočejo zadeti dve muhi z enim udarcem: na eni strani prikazati Jugoslavijo v čim bolj črni luči, da se turisti raje ne bi odločali za jugoslovanska letovišča; na drugi strani pa pri »bratih iz velike nemške domovine«, ki jih v teh poletnih mesecih zlasti na Koroškem srečamo v posebno velikem številu, ustvariti vtis, da »nemškemu jugu« — kakor nekateri zelo radi imenujejo Koroško — grozi strašna nevarnost.

Ne bomo se tukaj spuščali v vse podrobnosti, ki so jih vedeli povedati posamezni listi o »nevarno množečem se zanimanju« Jugoslovanov za zemljišča na Koroškem in o dozdevnem pokupovanju teh zemljišč po »titokomunističnih« organizacijah. Naj zadostuje ugotovitev, da je v ta rog zatrobila tudi celovška Volkszeitung, glasilo koroške ÖVP, ki je v članku pod naslovom »Eine ‚Gostilna' am Rauschelesee?« nehote odkrila karte in jasno povedala, kako si gospodje predstavljajo enakopravnost koroških Slovencev.

Ob tako imenovanem Ravšovem jezeru v občini Hodiše je namreč Joško Čimžar, zaveden koroški Slovenec, kupil neko posestvo in pri pristojni oblasti zaprosil za podelitev gostilniške obrti. To je gospodom pri nekaterih listih zadostovalo in so takoj zagnali svoj »krik na pomoč«. Ne da bi se prej zanimali za resnico in podrobne okolnosti, so poročali o »množičnem pokupovanju koroške zemlje po titokomunistih«. V krogu teh listov je bila Volkszeitung edina izjema; pustila si je več časa, zato pa je zdaj v svoji veliki vnemi nehote odkrila že kar preveč resnice: poročati ve o »določeni zaskrbljenosti« med prebivalstvom hodiške občine, ker je posestvo »prešlo v titokomunistične roke«, kajti — o groza! — »Čimžar je bil med vojno izseljen in velja za zanesljivega aktivista«, zato se po mnenju Volkszeitung v okolici Ravšovega jezera »bojijo, da bi imela naselitev tega aktivista slabe posledice«.

Tako je torej s stvarjo!

Ker je Čimžar zaveden koroški Slovenec in kot tak aktivno sodeluje v slovenskih organizacijah, po mnenju teh patentiranih »demokratov« ne bi smel kupiti posestva na Koroškem. Ker pa je bil zaradi svoje narodne zvestobe v času nacizma tudi še izseljen, je njegov »greh« tako popoln, da ga hujskaški pisuni skozi svoja nacionalistična očala očitno vidijo le še kot pravega zločinca, nevrednega, da bi se smel poslužiti enakih pravic kot vsak drug avstrijski državljan. Da pa bo zadeva še bolj zanimiva, naj povemo, da je tudi dosedanji lastnik predmetnega posestva Slovenec in je bila prodaja izvedena torej med dvema pripadnikoma slovenske narodne skupine na Koroškem, katera po pisanju istih listov baje uživa vse pravice. Vendar ravno ta primer najbolj jasno priča, da v takih razmerah o enakopravnosti koroških Slovencev sploh ne more biti govora.

Sedanje razburjanje gotovih krogov mora torej imeti še drug vzrok. In tega ni treba dolgo iskati: hudujejo se zato, ker slovensko posestvo v hodiški občini ni prešlo v nemške roke, kot se je to le prečestokrat dogajalo že v prvi republiki in se žal zelo pogosto dogaja tudi še danes. Načrtno pokupovanje slovenskih posestev ter naseljevanje čistokrvnih pripadnikov nemškega »Herrenvolka« iz Prusije in drugih oddaljenih predelov Nemčije na južnem Koroškem je namreč že od nekdaj spadalo med najbolj uspešne metode ponemčevanja in je za časa nacizma postalo uradna oblika izpolnjevanja Hitlerjevega povelja »Macht mir das Land deutsch!«; spremenilo se je le ime ustrezne organizacije, ko je posle Südmarke prevzela Deutsche Ansiedlungsgesellschaft.

Nekateri ljudje bi hoteli to raznarodovalno politiko nadaljevati tudi danes. Kot zelo nazorno kaže primer Čimžarja, jim je pri tem dobrodošlo vsakršno sredstvo, najraje pa se poslužujejo osebnih žalitev in laži. Toda že star pregovor pravi, da ima laž kratke noge. Zato se ne čudimo, ko se lepega dne s svojimi lastnimi dejanji postavijo na laž tudi tisti, ki tako radi kričijo, da uživamo koroški Slovenci vsestransko enakopravnost!

Prebivalstvo Alžirije se pripravlja

na prve volitve v ustavodajno skupščino neodvisne Alžirije

Po vsej Alžiriji se v teh dneh pripravljajo za državnozborske volitve, ki bodo 2. septembra letos. To bodo prve svobodne volitve v alžirsko ustavodajno skupščino, odkar je Alžirija postala neodvisna država. V novo skupščino bodo izvolili 196 poslancev, od katerih jih bo 108 Alžircev in 16 pripadnikov evropskih priseljencev.

Za volitve dne 2. septembra je bila predložena samo ena kandidatna lista, namreč lista alžirske Narodnoosvobodilne fronte, katera je vsa zadnja leta vodila boj alžirskega ljudstva za dosego svobode in neodvisnosti. Predloženi kandidati bodo gotovo izvoljeni, ker je bil v vsakem volilnem okrožju predložen samo en kandidat. Druge stranke pa kandidatnih list sploh niso predložile.

Med predloženimi kandidati so skoraj vsi dosedanji alžirski voditelji, tako sedanji predsednik začasne alžirske vlade Ben Heda in bivši predsednik Ferhat Abas, podpredsednik vlade in „krepki mož" Alžirije Ben Bela, predsednik začasne izvršilne oblasti Abderahman Fares in drugi trije francoski člani te oblasti Jean Mannoni, Roger Rath in Charles Koenig. Nadaljnji vidnejši alžirski kandidati so Krim Belkasem, Budiaf, Basuf, Ben Jahia, bivši finančni minister Ahmed Francis, predstavnik političnega urada Bumendžel in številni poveljniki alžirske osvobodilne vojske. Sploh je od 180 alžirskih kandidatov 72 članov vojske, vendar med temi ni poveljnika glavnega štaba, ki bo verjetno prevzel vrhovno oblast nad obnovljeno vojsko, ker morajo po zakonu izvoljeni vojaki zapustiti vojaško službo. V novi skupščini pa bodo zastopane tudi ženske, saj obsega kandidatna lista 13 žensk, od katerih sta dve Francozinji.

Medtem je bila Alžirija sprejeta tudi v Arabsko ligo in je stalni alžirski predstavnik v tej organizaciji izjavil, da Alžirija sprejema politiko nepovezovanja z bloki in spoštuje Ustanovno listino OZN ter človeške pravice, kakor seveda tudi ustanovno listino Arabske lige in se zavezuje, da bo delala za stvar arabske enotnosti. Za bodočo politiko neodvisne Alžirije pa so pomembne tudi izjave predstavnika generalne unije alžirskih delavcev Lassela, ki je na vprašanje, kaj misli o morebitnem pristopu Alžirije k EWG, odgovoril, da bi to pomenilo za Alžirijo „priti pod novo skrbništvo".

Razorožitvena konferenca spet prekinjena

Ne da bi v kakršnem koli podrobnem vprašanju dosegli sporazum, so udeleženci razorožitvene konference v Ženevi sprejeli sklep, da delo konference prekinejo do 12. novembra in tako sodelujočim delegacijam omogočijo, da se pripravijo na zasedanje Glavne skupščine Organizacije združenih narodov, ki se bo začelo 18. septembra v New Yorku. Ta sklep so sprejeli na predlog obeh predstavnikov konference, to je šefov ameriške in sovjetske delegacije, medtem ko so predstavniki izvenblokovskih držav skušali doseči nadaljevanje konference ali vsaj preprečiti tako dolgo prekinitev njenega dela.

Na zadnjih sejah v Ženevi so razpravljili v glavnem o vprašanjih, ki se nanašajo na prekinitev jedrskih poskusov. Vendar se je tudi ob tej priložnosti izkazalo, da trenutno še nobena stran ni pripravljena na popuščanje in zato zaenkrat tudi še ni izgledov, da bi dosegli kakšen konkreten sporazum. Slej ko prej se stališči Amerike in Sovjetske zveze oddaljujeta v zvezi z vprašanjem inšpekcij in Amerika naprej vztraja pri mnenju, da sporazum brez takih inšpekcij ni mogoč, medtem ko Sovjetska zveza zagotavlja, da posebne inšpekcije sploh niso potrebne in jih Amerika skuša doseči le zato, da bi uzakonila pravico do špijonaže.

Razorožitvena konferenca se bo torej spet razšla, ne da bi izpolnila nalogo, katero ji je naložila zadnja Glavna skupščina OZN. O vprašanju razorožitve pa bodo ponovno razpravljali v Združenih narodih, kjer se bodo prihodnji mesec zbrali predstavniki vseh včlanjenih držav iz vseh delov sveta.

Ameriški višinski jedrski poskusi

so povzročili novo radioaktivno območje v vesolju

Ugledni ameriški znanstvenik dr. James Van Allen je ugotovil, da je ameriška atomska eksplozija, ki so jo opravili 9. julija v veliki višini v atmosferi, povzročila nastanek novega velikega radioaktivnega pasu okrog Zemlje.

Znanstveni sodelavec ameriškega lista „Sunday Tribune" je objavil intervju z dr. Allenom, ki je potrdil, da je nedavna ameriška atomska eksplozija v velikih višnah v atmosferi sprožila motnje v tako imenovanem „Van Allenovem pasu". To ugotovitev so potrdili s podatki, ki so jih Van Allen in drugi ameriški znanstveniki dobili na podlagi proučevanja informacij, registriranih med poleti ameriških satelitov. Nastanek novega radioaktivnega pasu je povzročil znatno intenzifikacijo radioaktivnega kroga okrog Zemlje ter je privedel do znatnih motenj v delu radioastronomov. Poleg tega pa so znanstveniki mnenja, da bi utegnile biti posledice ameriških atomskih poskusov zelo nevarne tudi za vesoljske polete in je Amerika zaradi tega že odložila nameravano izstrelitev tretjega astronavta.

Čeprav so strašne posledice atomskih poskusov znane, pa tako menovane „atomske sile" kljub temu nadaljujejo z nadaljnjimi atomskimi eksplozijami, ki predstavljajo čedalje večjo nevarnost za vse človeštvo in jih je mogoče menovati le še kot zločin proti človeštvu.

OBJAVA SLOVENSKE GIMNAZIJE

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu so ponavljalni izpiti v ponedeljek, dne 10. septembra; začetek ob 8. uri zjutraj.

Dne 11. septembra so sprejemni izpiti za vse razrede.

Učence lahko prijavite za sprejemni izpit vsak četrtek od 8. do 10. ure ali pa pismeno na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Ravnateljstvo

Nevarna izzivanja v Berlinu

Ob obletnici tako imenovanega »berlinskega zidu« je prišlo do nove zaostritve v berlinskem vprašanju. Kakor da bi v zahodnem delu mesta in sploh v Zahodni Nemčiji samo čakali na signal, so se začela neodgovorna izzivanja, ko je vzhodnonemška policija ustrelila nekega 18-letnega begunca, ki je hotel pobegniti v zahodni Berlin.

Gotovo je smrt mladega človeka zelo tragična in takih dogodkov sploh ni mogoče zagovarjati, toda zadeva ima tudi svojo drugo plat. Ustreljeni begunec namreč ni le žrtev »vzhodnonemškega nasilja«, kot skušajo trditi na Zahodu, marveč v prvi vrsti žrtev neodgovorne igre, ki jo igrajo velesile okoli Berlina in Nemčije. Posebno vlogo pa igra v tej igri Zahodna Nemčija, katere režim se še ni sprijaznil z dejstvi, do katerih je privedel poraz Nemčije v drugi svetovni vojni. To se je zelo jasno pokazalo tudi v zadnjih dneh, ko je v zahodnem Berlinu pod krinko »spontanega« protesta proti ustrelitvi vzhodnonemškega begunca prišlo do nevarnih izzivanj, ki vse preveč smrdijo po organizirani akciji tistih krogov, katerim pač ne gre v račun, da obstojita dve nemški državi. Izzivalne akcije namreč niso bile naperjene le proti Vzhodni Nemčiji in Sovjetski zvezi (demonstranti so večkrat s kamenjem napadli sovjetski avtobus, s katerim so se peljali sovjetski vojaki, da zamenjajo častno stražo pred spomenikom padlim sovjetskim vojakom v britanskem sektorju Berlina), temveč so bile usmerjene tudi proti Američanom, ki jih obtožujejo »šibkosti« proti Sovjetski zvezi in Vzhodni Nemčiji.

Take akcije se popolnoma skladajo z zahodnonemško »politiko sile« in so le posledica dejavnosti Adenauerjevega režima, kateri se smatra za edinega predstavnika vseh Nemcev in je že ponovno izpričal svoje stremljenje po nasilni rešitvi nemškega vprašanja. Toda napadi na sovjetske vojake in pobalinsko razgrajanje ob meji med obema Nemčijama gotovo niso pot do take rešitve, marveč nasprotno položaj le še bolj zaostrujejo in ustvarjajo v osrčju Evrope nevarno žarišče, ob katerem bi se lepega dne lahko vnel oborožen skopad, ki bi imel strašne posledice ne le za Nemčijo, temveč za vso Evropo. Edina pot do mirne ureditve sporov so le pogajanja, pri katerih pa ne smejo prevladovati mnenja tistih, ki se iz zgodovine ničesar niso naučili.

Mladinski seminar v Kopru je ugotovil:

Narodne manjšine morajo postati faktor miru, prijateljstva in sodelovanja med narodi

Od zadnjega petka do nedelje je bil v Kopru mladinski seminar, na katerem so predstavniki naprednih mladinskih organizacij iz treh držav razpravljali o problemih, ki se nanašajo na narodnostne manjšine. Zastopniki Zveze slovenske mladine na Koroškem, Zveze komunistične mladine Italije, Federacije socialistične mladine Italije, Svobodne avstrijske mladine, Mladinske iniciative iz Trsta ter Ljudske mladine Slovenije in Hrvatske so se posvetovali o položaju in vlogi narodnih manjšin v prizadevanjih za sodelovanje med narodi ter navezali tesne stike med mladino raznih naprednih organizacij na obmejnem področju. Ob zaključku seminarja je bila objavljena skupna izjava, v kateri je med drugim rečeno:

Po poročilih o problematiki manjšin v Avstriji, Italiji in Jugoslaviji se je razvila zelo resna in plodna razprava, ki je potekala v vzdušju medsebojnega sodelovanja. Predstavniki navzočih organizacij so ugotovili, da so takšna srečanja mladinskih organizacij koristna in potrebna. Udeleženci seminarja so prišli do zaključka, da je v danih pogojih nujna podpora naprednih mladinskih organizacij prizadevanjem narodnih manjšin za njihov obstoj in razvoj. Pri tem je nujno, da se enotno obravnavajo vse narodne manjšine v posameznih državah. Narodne manjšine morajo v odnosih med narodi in državami postati v še večji meri faktor miru, prijateljstva in sodelovanja.

Kdaj bo konec oderuštva pri zelenjavi?

V naglici, h kateri nas v našem poklicnem življenju sili čas, se vedno spet zgodi, da prezremo to ali ono stvar, ki pa sicer po tihem, zato pa tem bolj vztrajno posega v našo denarnico in nam dan za dnem, ne da bi se ob tem spotaknili, krade šiling za šilingom našega nikakor ne lahko prisluženega denarja. Eden takih z našim denarjem nenasičenih molohov je letos zelenjadni trg. Ob splošnem zgražanju nad podražitvami na drugih področjih opravlja potuhnjeno svoj posel in se smeji v svojo pest, ko nam n. pr. prodaja zelje za 2 šil., cvetačo in kolerabo za 3,50, špinačo in kumarce za 3, korenje za 2,50 šilinga in krompir za 80 grošev dražje kot pred dvema letoma.

Nič ne majajmo z glavo. Raje vzemimo k roki uradni list Koroške kmetijske zbornice »Der Kärntner Bauer« in pod rubriko »sejmi in cene« primerjajmo kaj stane letos zelenjava in kaj je stala predlanskim, obojekrat sredi junija, sredi julija in sredi avgusta. Primerjajoč cene tako pri kupčijah na veliko s strani zadruge za vnovčevanje zelenjave in sadja kakor pri prodaji zelenjave na drobno na celovškem zelenjadnem trgu, bomo dobili potrdilo, da je letos zelenjava na splošno za 50 do 100 %, neredkokrat pa tudi za 300 in 450 % dražja, kot je bila v istem času leta 1960.

Ko to ugotavljamo, moramo kar v naprej povedati, da do gotove mere razumemo draginjo zelenjave v mesecih maj in junij in da jemljemo tudi še draginjo začetkom julija nekam na znanje, čeprav moramo tudi za ta čas poudariti, da njene cene niso bile v pravičnem razmerju s proizvodnimi stroški in rizikom vsled slabe rasti v mrzlem vremenu. Toda kar ugotavljamo sedaj sredi avgusta na celovškem zelenjadnem trgu, je nezaslišano. Po več kot mesecu dni naravnost idealnega vrtnarskega vremena ne ugotavljamo le uvodoma navedene podražitve zelenjave, temveč tudi znamenja, ki kažjo, da trgovina z zelenjavo po vzorih na trgu z mesom ne kaže nobene prave volje, da bi cene zelenjave spet normalizirala na ta letni čas. Tako stanejo solata, cvetača, špinača, čebula, korenje in koleraba skoraj enako, kot so stale sredi meseca julija.

In še ena tipična razlika se nam vsiljuje. Razlika med cenami po katerih odkupuje zadruga za vnovčenje zelenjave in sadje zelenjavo od proizvajalcev, in cenami, po katerih prodajajo zelenjavo celovške zelenjadne trgovine, je avgusta 1960 znašala 50 grošev do 3,50 šil. pri kilogramu, letos pa znaša tudi 6 šilingov. Ta razlika se je povečala za 50 do 150 %. Če je trgovina z zelenjavo krila vsako leto z maržo 50 do 100 % proizvodne cene riziko in zaslužek pri trgovanju, kakšno pravico ima letos, da to razliko pri dražji zelenjavi nekaznovano poveča na 150 in 250 %? To je nesramno odiranje pridelovalca zelenjave kakor tudi konsumenta po mestnih in industrijskih gospodinjstvih, zlasti pa po menzah in restavracijah!

Toda to oderuštvo ni le osamljen koroški oz. celovški primer. Podobnih ekscesov trgovine z zelenjavo je v naši državi veliko. Za te ekscese so odgovorni krogi, ki poceni pokupijo domačo zelenjavo ali pa jo — če obeta to večji zaslužek — uvažajo in je pustijo na desettisoče kilogramov segniti v skladiščih edino-le zato, da bi dobičkonosna cena na domačem trgu ne padla vsled zadovoljive ponudbe. In letos je za take oderuške transakcije v naši državi pripravno »vreme«. Ni še dolgo od tega, ko je šla skozi časopise vest, da je iz podobnih motivov moralo na Dunaju v 14 dneh segniti 80.000 kg zelenjave.

Zelenjava pa je predragoceno hranilo, da bi se smele z njim nekaznovano uganjati tovrstne špekulacije. Gospodje od Bauernbunda bi storili bolje, če bi poskrbeli tukaj med seboj in med svojimi prijatelji za red, kakor da prav po njihovih osebnih koristih dišeče in neodgovorno poskušajo z zahtevo po zvišanju cene mleka barantati za še večjo proizvodnjo mleka na eni ter za zmanjšan domači konsum mleka in še večje težave v mlečnem gospodarstvu v škodo kmečkih producentov na drugi strani. Ne gre, da bi široki množici konsumentov ti osebne koristi loveči gospodje prisojali, da zaradi malenkostnega zvišanja družinskih doklad in rent lahko plača 60 grošev za kilogram mleka več, ko istočasno dopuščajo, da se brez vsakega vzroka bohotijo špekulacije z važnimi življenjskimi potrebščinami in da brezvestna trgovina vzame delovnim ljudem trikrat prej priboljške iz žepa, preden so jih bili deležni.

Blizu 300.000 obiskovalcev na letošnjem velesejmu v Celovcu

Letošnji Avstrijski velesejem in Koroški velesejem v Celovcu je bil po zaključnem poročilu njegove uprave v nedeljo uspešno zaključen. Da je uspeh sejma realen, morebiti najbolj potrjuje to, da sta bili ob njegovem zaključku že dve tretjini razstaviščnega prostora naročeni in rezervirani za velesejem 1963. Številni razstavljalci so ob tej priložnosti sklenili najemniške pogodbe za svoj prostor kar za pet in za deset let. Uspešnost velesejma pa potrjuje tudi rekordna udeležba 297.870 obiskovalcev, med katerimi ni bila močno zastopana le politična in diplomatska prominenca, temveč tudi številni gospodarski in poslovni predstavniki in znanstveniki zlasti s področja gozdnega in lesnega gospodarstva.

Poslovno je letošnji veselejem pokazal resno prizadevanje avstrijskega lesnega gospodarstva, da drži korak z razvijajočimi se pogoji in konkurenco v zvezi z evropsko integracijo. Da je to prizadevanje upravičeno in potrebno, so pokazali poslovni obiskovalci sejma s svojo izbirčnostjo med blagom in s svojo premišljenostjo in preudarnostjo pri sklepanju poslovnih zvez in kupčij. Obiskovalci so zahtevali kvaliteto. Če pa je anketa reprezentativnega povprečja razstavljavcev ob zaključku velesejma pokazala, da so se na njem poslovne zveze in zaključki poslov povečali in da so bili boljši kot lani, potem je to v resnici potrdilo mnenja, da je Avstrijski lesni velesejem v Celovcu na dobri poti, da se je doma uveljavil in da ga tudi inozemstvo vedno bolj priznava in ceni.

In še to-le je pokazal letošnji velesejem: obiskovalci se za informativne razstave čedalje bolj zanimajo. Naraščajoče zanimanje je bilo zlasti ugotoviti na informativnih razstavah zbornice obrtnega gospodarstva ter kmetijske in delavske zbornice, na razstavah zveznih železnic in družb elektrogospodarstva ter na jugoslovanski kolektivni razstavi. To zanimanje pa priča, da koroško prebivalstvo spoznava, da se ne sme zapirati v ozke meje lokalne avtarkije, temveč da bo lahko držalo s časom korak le, če bo stalno na tekočem o dognanjih in o dogajanjih izven domačega ognjišča.

V Ljubljani od jutri naprej:

Mednarodni sejem vina, žganih pijač in sadnih sokov

Jutri bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli tradicionalni VIII. mednarodni sejem vina, žganih pijač in sadnih sokov. Na sejmu, ki bo odprt do nedelje, dne 2. septembra in ki ga prijatelji dobre kapljice enako radi obiskujejo kot komercialisti na tem področju, razstavljajo poleg Jugoslavije še Anglija, Avstrija, Francija, Grčija, Irska, Italija, Madžarska, Malta, Maroko, obe Nemčiji, Nova Zelandija, Poljska, Romunija, Španija, Švica in Turčija.

Pred sejmom so tri mednarodne komisije ocenjevale vzorce razstavljenih pijač. Za vino je bilo pri tem razdeljenih 175 zlatih, 467 srebrnih in 45 bronastih kolajn, ocenjenih pa je bilo 750 vzorcev vina. Jugoslavija je s 379 vzorci prejela 76 zlatih 229 srebrnih in 41 bronastih kolajn. Avstrija, ki na sejmu sodeluje z 59 vzorci vina, pa je prejela 17 zlatih in 32 srebrnih kolajn. Zahodna Nemčija je dobila 25 „zlatih", Romunija 19 in Avstralija 16.

Od žganih pijač sta pri ocenjevanju odnesla zmago „Župski rubin" iz Kruševca in zadarska „Maraska", ki sta prejela oceno „grand prix". Sadnih sokov je bilo ocenjenih 82 vzorcev, v oceno pa so jih poslale Avstrija, Avstralija, Francija, Italija, Jugoslavija, Švica in Zahodna Nemčija.

Razstavi vina, žganih pijač in sadnih sokov je letos priključena še razstava tovrstne embalaže. Novost letošnjega sejma v Ljubljani je tudi, da bo vsako vino, ki je dobilo zlato kolajno, dobilo tudi še poseben nalepek z znakom ljubljanskega mednarodnega vinskega sejma.

V Jugoslaviji v prvem polletju:

Širok razmah inozemskega turizma

Že lani zelo ugodno se razvijajoči inozemski turizem v Jugoslaviji se je tudi v letošnjem prvem polletju kljub neugodnemu vremenu razvijal dokaj ugodno. V jugoslovanskem merilu se je nasproti prvemu polletju 1961 povečal za 7 %, v Sloveniji sami pa za 20 %. K tej razliki v korist Slovenije je prispeval zelo razgibani drobni obmejni in izletniški turizem tako iz Avstrije kakor tudi iz Italije. Letošnji izredno povečani izletniški turizem iz Avstrije pa je treba pripisati tudi olajšavam pri izdajanju viz, ko vsak turist lahko dobi vizo za tri- in šestkratno potovanje v Jugoslavijo.

Povečani pritok inozemskih turistov je povečal tudi devizni dotok. Že v prvih 4 mesecih je to povečanje znašalo 61 %. Nedvomno pa bo ta dotok koncem leta zaradi lepšega vremena v drugi polovici leta, po odpravi nekaterih organizacijskih hib v turizmu in po uvedbi poenostavljenega carinskega postopka na meji izkazan v veliko višjem odstotku. V prvem polletju je namreč v Jugoslaviji napredoval le individualni inozemski turizem, medtem ko je bil skupinski turizem zaradi nestalnega vremena manjši od prvega polletja 1961. S stanovitnejšim vremenom pa se je pričel večati tudi skupinski turizem.

Inozemski turisti so v prvem polletju razumljivo silili na sonce k morju. Zato je bil obisk v turističnih krajih Gorenjske in drugod v alpskem področju slabši, kot je bil lani. Tako se je število inozemskih nočitev povečalo n. pr. v Piranu za 127 %, v Ankaranu in v Kopru pa za 62 %, medtem ko je v Logarski dolini padlo za 28 %, na Planici za 67 %, na na Pohorju za 6 %, v Bovcu, Soči in Trenti pa za 16 %. Večje število inozemskih nočitev izkazujejo tudi toplice v Sloveniji, Čateške toplice 172 %, Rogaška slatina 16 % Slatina Radenci 28 %, Dolenjske toplice 14 % in Dobrna 13 %.

Od 9. do 16. septembra:

76. Dunajski mednarodni jesenski velesejem

V ciklusu letošnjih velesejmov bosta v prihodnjih treh tednih odprta kar dva pomembna sejma. V soboto prihodnjega tedna bo v Welsu odprt Osrednji avstrijski kmetijski sejem, v nedeljo, dne 9. septembra pa 76. Dunajski mednarodni jesenski velesejem. O vsebini in organizaciji tega velesejma je bila v ponedeljek v Celovcu tiskovna konferenca, kjer je bilo povedano, da bo pri njem sodelovalo 2.745 domačih in 2.074 inozemskih tvrdk iz 22 evropskih držav ter iz Japonske, Izraela, Amerike, Južnoafriške unije in Kameruna. Večina inozemskih razstavljalcev bo razstavljala v okviru kolektivne razstave svoje države.

Kakor večina sejmov bo tudi letošnji dunajski velesejem posvetil posebno pozornost kmetijstvu. Poleg razstave novosti kmetijskih strojev so napovedane še razstave goveje živine, konj in prašičev, vrtnarska razstava in razstava »Boljše seme — boljša žetev«. Posebno zanimanje bo v sklopu razstave elektroindustrije gotovo zbudila razstava »Tehnika v gospodinjstvu«, nič manjše pa kolektivna razstava zahodnonemškega združenja prometnih podjetij. Z bogatim izborom bo zastopana tudi industrija gradbenih in pisarniških strojev ter avtomobilska, tekstilna in živilska industrija. Na vseh teh področjih je osnovna tendenca dunajskega velesejma prikaz poti k racionalizaciji in avtomatizaciji proizvodnje.

PO ŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Skupina zahodnoevropskih držav, članic Organizacije združenih narodov, je sklenila podpreti kandidaturo Norveške za članico Varnostnega sveta namesto Irske, kateri poteče članstvo v Varnostnem svetu konec tega leta. Sklep o tem so sprejeli na sestanku predstavnikov delegacij 16 zahodnoevropskih držav, ki je bil v New Yorku za zaprtimi vrati.

PARIZ. — AFP poroča, da je francoska policija aretirala v Parizu dva voditelja nekega komandosa tajne vojaške organizacije OAS, ki ju bodo kmalu postavili pred sodišče. Do aretacije je prišlo v okviru obsežne policijske akcije za zatiranje banditizma, ki se je razširil po Franciji posebno v zadnjem času, ko so številni ultrasi in OAS-ovci zbežali iz Alžirije in se zatekli v Francijo.

BEJRUT. — V Siriji so zaostrili gonjo proti pristašem povezave med Sirijo in Egiptom. V okviru te gonje so se številne politične osebnosti opredelile za „ostro smer" proti tako imenovanim „unionistom". Bivši premier Kaled el Azem, ki ga imajo številni opazovalci spet za resnega kandidata za položaj ministrskega predsednika, se je odkrito opredelil proti unionistom in očital vladi, ker se ni odločila za akcijo proti unionistom takoj po prevratu 28. marca.

NEW DELHI. — Opozicijske grupacije nasprotujejo povečanju davkov v Indiji, s čimer naj bi krili povečane izdatke iz novega petletnega plana. V posameznih indijskih državah so organizirali demonstracije proti temu povečanju davkov in je prišlo celo do spopadov s policijo. Premer Nehru pa je izjavil, da so povečani davki "cena za plansko izgradnjo" indijskega gospodarstva, kajti alternativa je samo skrčenje planskih nalog, česar pa nočemo dopustiti — je dejal Nehru — ne glede na to, da hočejo desničarski krogi izkoristiti nastali položaj za to, da bi diskreditirali plan in „dokazali prednosti „svobodnega gospodarstva".

WASHINGTON. — Ravno v času, ko po uspelem poletu dveh sovjetskih kozmonavtov tudi v Ameriki na široko razpravljajo o tem, kolikšno prednost ima Sovjetska zveza pred Ameriko v vesoljskih poletih, je prišlo v ameriških raketnih centrih do stavke. Stavkati so začeli delavci in strokovnjaki v ameriškem centru za programe letalskih poletov, kjer izdelujejo veliko raketo Saturn C", ki naj bi ponesla človeka na Mesec. Državni funkcionarji poudarjajo, da pomeni vsak dan stavke milijon dolarjev zgube, toda še hujša je zguba časa.

NEW YORK. — Stalni predstavnik Združene arabske republike v OZN je zahteval od vršilca dolžnosti generalnega sekretarja OZN U Tanta, naj vključi v dnevni red prihodnjega zasedanja Generalne skupščine razpravo o kairski deklaraciji držav v razvoju, ki je bila sklenjena ob koncu znane kairske konference prejšnji mesec. Ta deklaracija posebej poudarja potrebo po odstranitvi diskriminatorskih metod v svetovni trgovini in menjavi ter omejitev in postavljanja političnih pogojev pri sodelovanju med razvitimi državami, ki so včlanjene v integracijske zaprte bloke, in tretjimi državami.

LOME. — Včeraj se je v mestu Potou v Dahomeju začelo zasedanje zunanjih ministrov Nigerije, Toga in Dahomeja, ki proučujejo predloge o ustanovitvi ekonomske unije med temi tremi državami. Sestanek predstavnikov treh afriških držav bo predvidoma zaključen jutri.

SPLIT. — Zadnje dni avgusta in v prvi polovici septembra bodo na jadranski obali organizirali več političnih, kulturnih, zabavnih in športnih prireditev, s katerimi bodo proslavili 20-letnico ustanovitve jugoslovanske vojne mornarice. Glavna svečanost bo v Splitu in majhnem letovišču Podgori pri Maraski, kjer je bil pred dvajsetimi leti na ukaz vrhovnega komandanta maršala Tita ustanovljen prvi štab vojne mornarice narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. V Podgori bo 10. septembra pred visokimi državnimi in vojaškimi voditelji velika parada ladjevja jugoslovanske vojne mornarice, na kateri bo sodelovalo več raznih enot od rušilcev in podmornic do patruljnih čolnov in ladij za polaganje min.

CAPE CANAVERAL. — V ameriškem raketnem oporišču Cape Canaveral je prejšnji teden takoj po izstrelitvi eksplodirala raketa „Polaris". To je že četrti ponesrečen poskus, da bi izstrelili to raketo. Doslej so se posrečili samo trije poskusi izstrelitve rakete „Polaris".

LONDON. — Britanski zunanji minister lord Home bo septembra odpotoval v New York, kjer se bo udeležil splošne razprave na 17. zasedanju Generalne skupščine OZN, ki se bo začela 18. septembra. Pričakujejo, da se bo v New Yorku sestal s svojimi zahodnimi kolegi in se morebiti udeležil sestanka ministrov Atlantskega pakta, ki naj bi bil v Ameriki v drugi polovici septembra.

OSLO. — Trenutno biva na Norveškem veččlanska delegacija jugoslovanskih parlamentarcev pod vodstvom predsednika Zvezne ljudske skupščine Petra Stambolića. Med svojim bivanjem na Norveškem so jugoslovanski parlamentarci obiskali tudi severna področja države, kjer so položili vence na grobove jugoslovanskih internirancev, pobitih v nemških koncentracijskih taboriščih med drugo svetovno vojno. V programu bivanja so bili tudi sestanki s predsednikom norveške vlade Gerhardsenom, predsednikom norveškega parlamenta Langhellom in županom Osla Strangerom. V domovino se vračajo jugoslovanski parlamentarci prihodnji ponedeljek.

PARIZ. — Nedavno začrtana kmetijska politika šestih držav članic EWG je že povzročila prvi mednarodni incident. Maroko se je namreč pritožil, da ga Francija obravnava kot neenakopravno državo in da ne more biti deležen zajamčenih olajšav za izvoz na tržišče tako imenovane „male Evrope". Francija pa obljublja Maroku, da bo poiskala rešitev, ki bo vsaj delno sproščala ta izvoz.

LONDON. — V Cambridgeu se bo jutri začela deveta konferenca „Vzhod in Zahod". Na tem zasedanju, ki bo trajalo do 30. avgusta, bodo znanstveniki razpravljali o razorožitvi.

Nemci in jugoslovanski pisatelji

Podelitev Nobelove nagrade Ivu Andriču (katerega roman „Travniška kronika" trenutno objavljamo v nadaljevanjih tudi v našem listu — op. ured.) je nedvomno utrla pot nadaljnjim prevodom iz jugoslovanskih literatur. Posebno zanimanje za književnost jugoslovanskih narodov je trenutno opaziti v krogu nemškega jezika.

Kritika je lepo sprejela nemški prevod romana Miroslava Krleže „Vrnitev Filipa Latinowicza" in pripravljajo se nadaljnji prevodi proznih in dramatskih spisov tega pisatelja.

Časopis „Die Bücher-Kommentare" je v svoji najnovejši številki objavil pod naslovom „Aus dem östlichen Europa" kritična poročila o nekaterih v zadnjem času izšlih prevodih iz jugoslovanskih in drugih slovanskih literatur. Tako piše nemški kritik o romanu Iva Andriča „Gospodična", ki ga je z naslovom „Das Fräulein" izdala v prevodu Edmunda Schneeweisa založba Carl Hanser, da ta roman „ne samo razširja naše poznanje dela jugoslovanskega Nobelovega lavreata, temveč je hkrati tudi samostojna pripoved na visoki stopnji ter s svojim briljantnim prikazovanjem človečnosti v nesimpatičnem in negativnem lahko poseže v diskusijo o novem tipu romana."

Pod istim poglavjem piše Karl Boegner o romanu Miodraga Bulatoviča, ki ga je v prevodu Elmerja Schaga izdala z naslovom „Wolf und Glocke" ista založba: „V Bulatoviču srečujem veliko pesniško silo. Njegove podobe zvenijo, nikjer ni alegorično bled. Simbolično je pri njem vedno tako podpluto z umetnostjo in tako trdno združeno s tokom jezika, da človeka kar veseli, ko srečuje tu pisatelja redke imaginativne sile."

V založbi Kindler je izšel v prevodu Johannesa Weidenheima roman Mladena Oljače z naslovom „Das Vermächtnis". Tudi o tem romanu, ki obravnava partizansko snov, sodi nemški kritik prav ugodno in sklepa: Pomembna knjiga!

Iz iste številke „Bücher-Kommentare" je razvidno, da je Andričev roman „Na Drini most" izšel tudi v znameniti „Füscher-Bücherei", eni najbolj razširjenih nemških žepnih izdaj, ki ima zelo visoke naklade.

Kot je videti, je Andričev mednarodni uspeh odprl pota v svet predvsem srbskim in delno tudi hrvatskim pisateljem, ni pa doslej videti, da bi „naraščajoče zanimanje za jugoslovansko literaturo", kakor pravijo nemški listi, prineslo več pozornosti romanom slovenskih pripovednikov. Sicer so bila v nemščino — deloma po zaslugi koroškega pisatelja Josefa Friedricha Perkoniga že prevedena dela Ivana Cankarja, Miška Kranjca, Antona Ingoliča in drugih slovenskih književnikov, vendar bi bilo želeti, da bi zlasti pri sestavi antologij jugoslovanske proze — v nemških založbah pripravljajo trenutno vsaj dve novi antologiji te vrste — pravično upoštevali tudi slovenske in makedonske avtorje. Eno takih antologij pravkar pripravlja v Nemčiji akademik Gustav Krklec in spričo njegovih odnosov do slovenske literature lahko pričakujemo, da bo v nji zadostno in v dobrem izboru zastopana tudi slovenska novelistika zadnjih dveh desetletij.

Slovenski oktet in plesni orkester radia Ljubljana sta navduševala v Sovjetski zvezi

Pred nekaj dnevi sta se s petinštiridesetdnevne turneje po Sovjetski zvezi vrnila domov Slovenski oktet in plesni orkester radia Ljubljana pod vodstvom Bojana Adamiča. Med svojim gostovanjem v Sovjetski zvezi sta znana slovenska ansambla priredila 37 koncertov v raznih večjih mestih in krajih Sovjetske zveze, tako v Moskvi, Leningradu, Kijevu, Odesi, Jalti in drugod.

Za vse nastope slovenskih umetnikov so bile vstopnice že vnaprej razprodane in tudi vodilni sovjetski listi so nadvse pohvalno poročali o visoki kvaliteti obeh ansamblov. Poleg tega pa sta Slovenski oktet in plesni orkester radia Ljubljana v Sovjetski zvezi dvakrat nastopila tudi v televiziji in njun program so posneli za sovjetski radio.

KULTURNE DROBTINE

● 29. in 30. avgusta bo v Splitu prvi festival jadranskih melodij, za katerega je žirija izbrala dvajset melodij že priznanih avtorjev lahke glasbe, pa tudi začetnikov, ki so pokazali kvaliteto. Kljub temu, da je Split novo ime med festivalskimi mesti lahke glasbe, se je natečaju za dela, ki morajo biti povezana z obmorskimi motivi, odzvalo veliko število domačih skladateljev.

● Med številnimi svetovnoznanimi grafiki, ki so razstavljali na četrti poletni razstavi v St. Moritzu, je bil tudi slovenski slikar Jaki. Kritika, ki je poročala o tej grafični prireditvi, je zapisala o Jakijevih slikah, da odstopajo od evropske grafične tradicije in s svojimi sanjsko-domišljijskimi motivi spominjajo na svet „Tisoč in ene noči".

● Hamburška Državna opera bo jeseni odšla na gostovanje v London. Angleškemu občinstvu bo predstavila v svoji izvedbi „Lulu" Albana Berga in „Hamburškega princa" Hansa Wernerja Henzeja. Poleg tega bo verjetno nastopila še z operama "Wozzeck" in „Lohengrin".

● Za prihodnjo sezono je podpisala angažma v newyorški Metropolitanski operi osemintridesetletna nemška sopranistka Anneliese Rothenberger.

● 84-letni ameriški skladatelj zabavne glasbe Irving Berlin pripravlja svoj dvajseti musical z naslovom „Gospod predsednik", katerega osrednji junak bo postavni, vitki in visokorasli predsednik Združenih držav z veselo preteklostjo.

● Na letošnjem edinburškem festivalu bo z več deli iz svetovne operne literature nastopil tudi ansambel beograjske Opere, v festivalskem programu pa so predvideni tudi nastopi beograjskega baleta. O beograjskih opernih solistih je škotski tisk že vnaprej zelo pohvalno pisal in poudarjal, da gre pri teh pevcih za „zvezde mednarodnega razreda". Med drugim je omenil tudi znanega slovenskega basista Ladka Korošca in ugotovil: Ta imena bralcem zdaj še ne pomenijo veliko, toliko več pa jim bodo pomenila, ko bodo slišali glasove jugoslovanskih solistov.

„Ohridski biser"
nagrada folklornega festivala

Na nedavnem amaterskem folklornem festivalu v Ohridu so podelili tudi posebno nagrado, imenovano »Ohridski biser«. Prejelo jo je Kulturno-umetniško društvo »Ivo Lola Ribar« iz Beograda, ki si je hkrati osvojilo prvo mesto in nagrado Kulturno prosvetnega sveta Jugoslavije. Drugo mesto je bilo priznano Kulturno-umetniškemu društvu »Orce Nikolov« iz Skopja, tretje pa Kulturno-umetniško društvo »Stevan Mokranjac« iz Prištine. V skupini orkestrov je dobilo drugo nagrado Kulturno-umetniško društvo »Tine Rožanc« iz Ljubljane. Poleg nagrad za pevce-soliste in instrumentalne soliste so na festivalu odlikovali tudi najbolj izvirno ljudsko glasbilo. To nagrado je prejel narodni guslar in pevec Branko Jablan, član Kulturno-umetniškega društva »Njegoš« v Cetinju.

V celovškem Domu umetnikov razstava južnonemške umetnosti

Ko je deželni glavar Wedenig prejšnji teden v Domu umetnikov (Künstlerhaus) odpiral razstavo tako imenovane „Donau-Wald-Gruppe" iz Passaua v južni Nemčiji, je posebej poudaril pomen kulturne izmenjave med sosednimi narodi in državami ter dejal, da smatra tako izmenjavo za zelo pomembno v interesu medsebojnega razumevanja. Prav tako pa je vlogo posrednika, ki jo igra Koroška v kulturni izmenjavi, naglasil tudi predsednik koroškega umetnostnega društva arh. ing. Nitsch.

Razstava obsega okoli sto slik, grafik in plastik desetih umetnikov iz južne Nemčije.

Dve novi publikaciji

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

V založbi Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani sta izšli spet dve novi publikaciji: Geografski zbornik štev. VII in Arheološki zbornik štev. XI-XII.

GEOGRAFSKI ZBORNIK, ki ga je uredil znani slovenski strokovnjak prof. dr. Anton Melik, obsega 388 strani; opremljen je s številnimi ilustracijami, risbami in kartami. Vsebuje pa naslednje razprave: Vrhnika, geografska monografija manjšega mesta (Peter Habič); Gomilsko, hmeljarska vas v Savinjski dolini (Milan Natek); Geografski učinki neurja med Peco in Zgornjo Pako (Milan Šifrer); Katastrofalno neurje nad Mežiško dolino 21. 6. 1961, meteorološka-klimatološka študija (Danilo Furlan); Visokogorska jezera v Sloveniji (Ivan Gams); Slepe doline v Sloveniji (Ivan Gams); Bovec in Bovško, regionalnogeografska študija (Anton Melik).

ARHEOLOŠKI VESTNIK so uredili dr. Srečko Brodar, dr. Josip Kastelic, dr. Josip Klemenc, dr. France Stare in dr. Fance Stele. Na 288 straneh prinaša razprave: Najdbe kostnih ostankov ledenodobnega človeka na slovenskih tleh (Brodar Srečko), Dva poznolatenska grobova iz Volarij pri Tolminu (Gabrovec Stane), K trem novim napisom s spodnjega Posavja (Petru Peter) ter poročila: Slučajna paleolitska najdba (Brodar Mitja), Prazgodovinske Malence (Stare Vida), Antične gomile v Prekmurju (Pahič Stanko), Dva miljnika iz Celja (Kolšek Vera), Rimske najdbe iz Ptuja po letu 1954 (Mikl Iva), Epigraphica (Šašel Jaro). Brodar Srečko je prispeval spominski članek, posvečen lani umrlemu slovenskemu znanstveniku prof. dr. Božu Škerlju; poleg tega pa vsebuje tokratna številka Arheološkega vestnika še celo vrsto knjižnih in drugih krajših poročil ter obsežno bibliografijo.

Posameznim razpravam v obeh publikacijah so dodani še krajši povzetki vsebine v nemščini, francoskem ali angleškem jeziku.

Alžirija po dosegi neodvisnosti:

Tudi na področju kulture in prosvete
je dolgotrajna kolonialna uprava zapustila strašne posledice

Politični biro alžirske Fronte nacionalne osvoboditve je pred nedavnim imenoval posebno prosvetno komisijo, ki se je že lotila svoje glavne naloge — priprav za začetek novega šolskega leta, ki se bo začelo oktobra. Komisija mora spraviti v red vsa šolska poslopja, kajti marsikatero izmed šol, zlasti pa tiste, ki so jih zažgali OAS-ovci, bo treba povsem obnoviti in opremiti.

Najtežja naloga komisije bo zagotoviti zadostno število učnega kadra, tako za osnovne šole, kjer je pouk v arabščini, kot tudi za srednje in višje šole, v katerih predavajo v francoskem jeziku. Kako pereč je ta problem, je razvidno iz besed podpredsednika začasne alžirske vlade Ben Bele, ki je v tej zvezi dejal, da potrebujejo v Alžiriji danes 60.000 učiteljev, imajo pa jih samo 5000. Med okupacijo je delovalo v Alžiriji 25.000 francoskih učiteljev, ki pa so pred razglasitvijo neodvisnosti skoraj vsi zapustili deželo in jo prepustili razmeram, kakršne je ustvarila dolgoletna francoska kolonialna uprava.

Kako so Francozi skrbeli za kulturno in prosvetno rast Alžircev? Od dveh milijonov šoloobveznih alžirskih otrok je pod francosko upravo obiskovalo pouk le 800.000 otrok. V srednjih šolah in na univerzah je bilo zelo malo alžirskih učencev. Čeprav je štelo evropsko prebivalstvo le desetino v primeri z alžirskim, je bilo na višjih šolah le 1500 Alžircev — v tem številu so všteti tudi tisti, ki so študirali v tujini — medtem ko je bilo študentov evropskega rodu kar štirikrat več.

Prav tako je ena izmed zelo pomembnih in težavnih nalog, ki čakajo prosvetne organizacije neodvisne Alžirije, tudi sistematičnozatiranje nepismenosti med najširšimi množicami. Poleg tega bo morala komisija poskrbeti tudi za to, da bodo prostore prosvetnih in kulturnih ustanov, v katerih so trenutno vojaki, vrnili svojemu namenu. Tako je na primer v operi, eni izmed najlepših stavb v Alžiru, še vedno neka francoska vojaška enota.

Posledice kolonialnega gospodarstva in izkoriščanja čutijo Alžirci na vseh področjih, še prav posebno usodne pa so te posledice na področjih kulture in prosvete.

Silen porast izobrazbe

Problemi, s katerimi se ubada svet, imajo različne korenine. Razen tistih, ki jih imenujemo zgodovinske, se je pojavilo še nekaj novih. Enega teh problemov imenujemo znanstveno tehnološkega. Ob njem je še vrsta drugih, kot so problemi sodobne družbene transformacije, populacije, neenakomerne delitve akumuliranega bogastva in dosežene ravni proizvodnih sposobnosti ter še drugi politični problemi. Prav v naših desetletjih so najbolj pereči znanstveno tehnološki problemi ter problemi populacije.

Če pogledamo ta razvoj in njegov vpliv na človeštvo, lahko spoznamo, da se je povprečno življenje človeka podaljšalo od 30 na 60 let, v nekaterih državah pa celo na 80 let. To je eden izmed činiteljev velike populacije na zemeljski krogli. Letni prirastek prebivalstva, in sicer 80 milijonov ljudi v obdobju 1950 do 1960, se bo v letih od 1960 do 1970 povečal na 90 milijonov. Leta 1960 je bilo na svetu 2,9 milijarde ljudi. Če se bo takšen razvoj nadaljeval, bo leta 1970 na svetu okrog 3,3 milijarde ljudi, leta 2000 pa več kot 6 milijard ljudi.

Po istih cenitvah naj bi prebivalstvo Sovjetske zveze naraslo od 213 milijonov leta 1960 na približno 250 milijonov v letu 1970 in na 380 milijonov leta 2000. Prebivalstvo Združenih držav Amerike pa bi naraščalo v istem obdobju od 180 milijonov na 200 in končno na 380 milijonov ljudi. Tako bi se lahko leta 2000 prebivalstvo obeh držav številčno izenačilo. Prav tako bi se precej povečalo evropsko prebivalstvo. Afriško prebivalstvo bi se v tem času povečalo za 2,2-krat, Kitajcev bi bilo 2,4-krat več, drugega azijskega prebivalstva prav toliko več itd.

Pa tudi dosedanji populacijski razvoj je v veliki meri odvisen od tehnološkega napredka, ki je posledica razširitve in uporabe znanstvenih spoznanj. Prihodnji populacijski razvoj, ki smo ga zgoraj označili, bo mogoč edinole na temelju nadaljnjega znanstvenega in tehnološkega napredka, ki dajeta neizmerne možnosti za razvoj in obstanek človeštva.

Znanstveno tehnološki napredek ni pojav sam za sebe, marveč je produkt ali del drugih družbenih pojavov oziroma enotnega procesa in razvoja družbeno-ekonomskih dejavnosti. V naslednjih dveh desetletjih bo svetovni izobraževalni sistem doživel takšna obdobja ekspanzije, da se bo povsem spremenil njegov značaj. Njegov namen ne bo več splošna pismenost in splošna izobrazba, ampak zelo široko strokovno in visoko izobraževanje. Že sedaj smo priča nekaterim težnjam, ki dajo slutiti o radikalnih spremembah in preoblikovanjih človeškega dela in proizvodnega načina. Prehajamo v obdobje, ko je popolna srednja izobrazba tisti obvezni minimum, brez katerega ni mogoče uporabljati nove tehnologije in tehnoloških sredstev in se znajti v zapleteni družbeni in proizvodni organizaciji.

Te razvojno izobraževalne težnje povzročajo povsem naravno čedalje večjo množičnost višjih izobraževalnih stopenj in novih najbolj specialističnih oblik izobraževanja, kar omogoča tudi uporabo in razvoj znanstveno tehnoloških spoznanj. Primer Sovjetske zveze je zelo prepričljiv. Šele pred tremi desetletji, točneje leta 1930, so v Sovjetski zvezi sprejeli dekret o splošnem obveznem štiriletnem šolanju. Leta 1949 so uvedli sedemletno šolanje, sedaj pa prehajajo že na desetletno in še večletno šolanje. To desetletno in dvanajstletno izobraževanje se razvija kot redno in izredno šolanje povsod in v vseh oblikah. Tudi visoko šolstvo je zelo množično. Leta 1958 je bilo v Sovjetski zvezi okrog 1,2 milijona rednih študentov in okoli 900 tisoč izrednih ter dopolnilnih. Leta 1959 je bilo v tej državi 54,6 milijona zaposlenih, od tega jih je imelo 7,5 milijona popolno srednjo in višjo izobrazbo. Samo višjo izobrazbo je imelo 3,8 milijona ljudi. V istem času je diplomiralo skoraj 100.000 inženirjev in tako dalje.

V Združenih državah Amerike je bilo na primer leta 1940 približno 52 milijonov za delo sposobnih ljudi, od tega skoraj 500.000 z akademskimi naslovi in med njimi 28.000 doktorjev znanosti. Leta 1960 je bilo v Ameriki 74 milijonov za delo sposobnih ljudi, od tega 1,4 milijona ljudi z akademskimi naslovi, inženirjev in znanstvenikov, in izmed njih spet 87.000 doktorjev znanosti. Leta 1970 bo 84 milijonov za delo sposobnih ljudi, akademsko izobraženih ljudi, inženirjev in znanstvenikov pa 2,5 milijona; od teh bo 170.000 doktorjev znanosti.

Te nagle težnje v naraščanju kadrov so še hitrejše v Sovjetski zvezi, saj so predvsem pogojene z dokaj širšim izobraževalnim sistemom. Zato skušajo predvidene stopnje prirastka v Ameriki še povečati, da bi dosegli in celo presegli stopnje prirastka v Sovjetski zvezi. Podobno je tudi v Zahodni Evropi in drugod, kjer srečamo prav tako močno pobudo za povečanje teh stopenj prirastka. Že sedaj je na svetu okrog 8,5 milijona študentov, v naslednjem desetletju pa se bo to število več kot podvojilo. Nekateri celo predvidevajo, da bo leta 1970 na svetu približno 20 milijonov študentov.

To »tekmovanje«, ki še zmeraj nima samo namena zagotoviti blagostanje in veliko proizvodnjo, marveč vsebuje tudi negativne politične in vojaške pobude, bo po nekaterih napovedih tako spremenilo v naslednjih dveh desetletjih strukturo sovjetskega in evropskega prebivalstva, da bo več kot polovica tega prebivalstva imela popolno srednjo in visoko izobrazbo. Do konca tega stoletja bo prevladala podobna struktura tudi v večini drugih delov sveta.

Prijetno združeno s koristnim

PODRAVLJE. — Hranilnica in posojilnica v Podravljah je organizirila za svoje odbornike dvodnevni izlet v sosedno državo. Odbornikom, starejšim in mlajšim, so se pridružile tudi žene in pet nemških letoviščarjev, radijskih pevcev iz Hamburga, ki se mudijo na letovanju v Podravljah. Pobudo za izlet je dal predsednik upravnega odbora Hranilnice in posojilnice Jurij Dragašnik, skupino je spremljal in vodil upravnik kmetije slovenske kmetijske šole v Podravljah ing. Nace Nachbar, vozil jih je pa naš izkušeni šofer Šorš.

Po povratku s posrečenega izleta res lahko pravimo, da smo združili prijetno s koristnim, kajti zlet je bil zares nadvse prijeten, hkrati pa zelo poučen, ker smo na potovanju spoznavali čarobne lepote slovenske zemlje, se seznanjali s krajevnimi zanimivostmi in občudovali ustvarjalno delo tamošnjega prebivalstva in ne nazadnje visoko frekvenco tujskega prometa v svetovno priljubljenih tujskoprometnih središčih. Že kar v začetku smatramo za potrebno, da izrazimo svojo zahvalo ing. Nacu Nachbarju, ki je z veliko spretnostjo in prizadevnostjo poskrbel, da je izlet potekel brezhibno, predvsem pa ne bomo pozabili, kako nas je s svojim zdravim domačim humorjem in domisleki nad vse odlično zabaval vso pot. Nasmejali smo se do zvrhane mere ter se na izletu zares sprostili vseh vsakodnevnih, pogosto morečih skrbi in težav. Izlet nam je bil v pouk, razvedrilo in sproščenje.

Pot nas je vodila čez Podkoren na Bled, dalje mimo Bohinjskega jezera in čez planine v Tolmin. Na vsak kilometer vožnje se nam je odpiral nov prelesten svet pokrajinskih lepot. Med potjo smo se ustavili ob spomenikih žrtev nacističnega nasilja, strašnih in krvavih spominov. Duh nam je za trenutke splaval v dobo, ko je zver v človeški podobi podivjala in kruto iztrebljala miroljubno ljudstvo z lastne zemlje, ki jo je v globoki ljubezni in trdoživo odpornostjo branilo za ceno svojega življenja. Tudi nemški soizletniki, ki so ero brezobzirnega sistema obsojali, pokazali so razumevanje in sočustvovanje s trpečim narodom in izjavljali, da se ne istovetijo s tisto miselnostjo, ki je takrat tako zelo prevladovala med nemškim »herren-volkom«.

Ustavili smo se v Novi Gorici, ki je nastala in nastaja po razmejitvi po drugi svetovni vojni, ko so le manjši obrobni deli Gorice pripadli Jugoslaviji. Primorje dobiva z Novo Gorico novo upravno in kulturno središče. Na gradu Sočerbu pa smo uživali prekrasen razgled na Trst in morje ter občudovali v okolici negovane vinograde in vrtove.

Prispeli smo v Koper, v zelo živahno turistično mesto, ki je po vojni vidno napredovalo. Nedaleč od Kopra so idealne letoviške točke Portorož, Izola in Piran. Ustavili smo v Portorožu, znanem obmorskem kopališču v zaščitni legi v Piranskem zalivu, sredi parkov in vrtov s subtropskim rastlinstvom, zlasti vrtnicami, zato menda tudi ime Portorož. Nedaleč je tudi priznano kopališče Savudrija, mnogim našim koroškim slovenskim otrokom poznano kot prijetno počitniško bivanje. Svetilnik na rtiču prištevajo med največje svetilnike ob Jadranskem morju.

Izdatno večerjali in prenočili smo v slikovitem Piranu. To se pravi, prenočevali smo le malo, kajti vesela zabava je trajala do dobre 2. ure po polnoči.

Drugi dan smo se oglasili v Postojni, nato pa nadaljevali vožnjo do Ljubljane, kjer smo se zadrževali nekaj časa.

Zanimiv, lep in poučen izlet je minil, polni lepih vtisov in nepozabnih spominov smo se vrnili na svoje domove, srečni in veseli, da smo doživeli dva bogato izpolnjena dneva in smo predvsem hvaležni organizatorju za izlet načelniku Dragašniku in vodji izleta ing. Nachbarju.

Kazaze

Pred nedavnim je domačinka v Kazazah, Marija Skok, obhajala izredno visok in redek življenjski jubilej. Pred 102 leti je zagledala luč sveta ter je svoj 102. rojstni dan doživela v razveseljivi prožnosti in čilosti. Njena življenjska pot je bila od nežne mladosti do visoke starosti nenehen delaven dan, svoj kruh si je z napornim in zvestim delom služila na kmetih. Šele pred kakimi desetimi leti so jo vzeli na dom k Švarcu v Kazazah. Toda Marija še danes ne počiva, tako rekoč ves dan je na nogah in predpostavimo, da zgodaj vstaja, kuha zajtrk, opravlja razna dela v vrtu, pripravlja kosilo in stori še marsikaj drugega koristnega. Pravi, da je delo tista čudovita dobrina, ki jo ohranja še vedno mlado in svežo. Bolna je bila jubilantka menda le enkrat v življenju in sicer kot mlado 12-letno dekle. Vse življenje je živela skromno in zmerno.

Iz Švarcove družine je izšel tudi starejšim koroškim akademikom dobro znani in zelo tovariški dr. Fotlej Skok. Po vojni je bil uradnik pri koroški deželni finančni upravi, toda tudi on je postal žrtev motoriziranega cestnega prometa. Pri vožnji z avtom iz Graza v Celovec se je na Paški cesti nekaj let po vojni smrtno ponesrečil. Jubilantka je imela dobrega Foltija zelo rada ter jo je vest o njegovi smrti hudo bolela. Jubilantka sama se vse življenje živo zaveda svoje pripadnosti k slovenski narodni družini na Koroškem.

Ob njenem častitljivem rojstnem dnevu so ji priredili prisrčno slavje. Med drugim se je na domu zglasil dobrlavaški župan Schleinzer ter ji čestital in poklonil košaro daril, v imenu deželnega glavarja je jubilantki želel vse najboljše ter ji tudi izročil darilo dr. Pöschl od okrajnega glavarstva v Velikovcu.

Naknadno se srčnim čestitkam z najboljšimi voščili pridružujemo tudi mi.

Slovensko prosvetno društvo „BILKA" v Bilčovsu

Vabilo

Slovensko prosvetno društvo „Bilka" v Bilčovsu bo praznovalo

50. obletnico svojega obstoja

v nedeljo, dne 16. septembra 1962 pri MIKLAVŽU V BILČOVSU

SODELUJEJO:

Pevski zbor jubilantnega društva
Združeni pevski zbori Slovenske prosvetne zveze
Godba na pihala iz Slovenije

Po slovesnosti ljudska veselica in prosta zabava s plesom.

Začetek ob 14.00 uri. Prireditev bo ob vsakem vremenu.

Vabimo vse prijatelje slovenske prosvete iz Gur, Roža, Podjune in Zile!

Še glas iz počitniške kolonije naših otrok

Druga skupina koroških slovenskih otrok se bo jutri vrnila z letovanja na Jadranu. Medtem pa smo prejeli še pismo naše spremljevalke Elčije, ki ima pod nadzorstvom skupino koroške slovenske mladine. V pismu v imenu otrok sporoča, da je na letovanju vse v najlepšem redu, otroci so vsi zadovoljni in srečni nad vse. Na cilj letovanja so prispeli brez kakršnih koli zapletljajev.

Ob mraku so prispeli v Savudrijo v počitniški dom Zveze prijateljev mladine Slovenije, v idiličen kraj, ki ga osvežujejo sence bujnega zelenja, malo nižje pa je vabeča modrina sinjega jugoslovanskega morja. Vsi otroci so se odlično počitili in ni bilo opaziti, da bi jim bilo kakor koli dolgčas. Vsi so bili zelo razigrani in kaj kmalu so se sprijaznili in pomešali med ljubljansko mladino in mladino iz Nove Gorice. Vzgojiteljice otrok imajo po 12 do 14 otrok pod svojim nadzorstvom ter je oskrba brezhibna.

Mlade Korošice in Korošce na letovanju v Savudriji je med drugim obiskal tudi predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter v spremstvu svoje žene in hčerke. Ko so otroci zvedeli, da je to predstavnik tiste organizacije, ki jim je omogočila prijetno in doživetja polno letovanje, so bili vsi navdušeni in so ga prisrčno sprejeli. Predsednik se je dolgo zadržal med otroci v sproščenem razgovoru. Obljubiti jim je moral, da bo še prišel in sicer na poslovilni večer 24. avgusta.

Otroci se zelo radi kopajo, prve dni so hoteli biti le v vodi in niso se še naveličali. Mnogi so se naučili tudi plavati. Upravnica letovišča je tov. Katja Kapun, tudi pol Korošica, dobra in požrtvovalna ter zelo vzorno skrbi, da otrokom prav nič ne manjka.

Na dnevnem redu so igre in šport ter drugo koristno šolanje. Naši otroci so odigrali nogometno tekmo in šahovski turnir s pionirji iz Zambratije. Pri nogometni tekmi je bil junak dneva naš Jože Ferra iz okolice Pliberka, ki je sam zabil dva izvrstna gola.

Vsak večer je kaj novega na sporedu. Po dnevni vročini se otroci zberejo okrog tabornega ognja, kjer pojejo, igrajo in se zabavajo do 21. ure, ko morajo potem v postelje. V koloniji imajo tudi pevski zbor, ki ga vodi naša vzgojiteljica Elči. V kratkem času so se otroci naučili veliko slovenskih narodnih in drugih pesmi. Večkrat hodijo mladi letoviščarji tudi na manjše zanimive izlete, najbolj nestrpno pa so pričakovali in se veselili izleta z ladjo do Pirana in Portoroža.

Prehrana je zadostna in zdrava, odlično tekne mladim želodčkom, kar pove tudi, da so otroci zdravi. Razen izdatne hrane se tudi krepijo, ko uživajo južno sonce, zrak in morje ter veliko vzpodbudne zabave in razvedrila.

Čas prijetnega letovanja je vsem prehitro minil, jutri se bodo že vrnili, spomini na lepi čas letovanja pa bodo vsem ostali v neizbrisnem spominu za vse življenje. Kmalu se bodo spet odprla šolska vrata, otroci bodo okrepljeni stopili čez šolski prag, se pridno učili in nikakor ne bodo zanemarjali tudi učenja svoje materinščine.

Razpis kmetijske šole v Podravljah

Kmetijska šola v Podravljah razpisuje vpis učencev za šolsko leto 1962/63.

V prvi letnik šole se lahko vpiše vsak fant, ki je star 16 let in je uspešno dovršil osnovno šolo.

Pogoj za vpis v drugi letnik je uspešno dovršen prvi letnik kmetijske šole v Podravljah ali katerekoli druge kmetijske šole.

Pismene prošnje za sprejem je treba vložiti pri upravi šole najpozneje do 20. oktobra. Prošnji mora biti priloženo zadnje šolsko spričevalo.

Mesečna šolnina in vzdrževalnina v internatu znaša šil. 300.— Gojenci manj premožnih staršev lahko zaprosijo za štipendijo.

V času rednega šolanja imajo učenci — v kolikor niso dopolnili 24. leto starosti — pravico do otroških doklad.

Šola prične s poukom 3. novembra 1962.

Za vsa potrebna pojasnila se obrnite na naslov: Kmetijska šola Podravlje — Föderlach.

Uprava

Važno za izseljence!

Zveza slovenskih izseljencev je vsem izseljeniškim družinam razposlala formularje, s katerimi lahko zaprosijo za izplačilo odškodnine iz posebnega sklada, ki ga upravlja tako imenovana Sammelstelle B, Wien II., Taborstrasse 2—6.

Vse izseljence opozarjamo, da morajo biti tozadevne prošnje najkasneje do 13. septembra že pri imenovanem uradu na Dunaju, ker leta pozneje dospelih prošenj ne bo več upošteval.

Če kateri izmed izseljencev iz kakršnega koli vzroka formularjev še ni prejel, jih lahko dobi pri Zvezi slovenskih izseljencev v Celovcu, Gasometergasse 10, katera ima na razpolago tudi podrobna navodila za izpolnjevanje formularjev.

Zveza slovenskih izseljencev

Petinsedemdesetletnica

Pred petinsedemdesetimi leti, 26. avgusta 1887, je Ana Einspieler, Črnijeva mama, zagledala luč sveta. Nihče, kdor Črnijevo mamo pozna in pozna jo zelo mnogo ljudi po naši koroški zemlji, bi ji visokih let ne prisodil, kajti jubilantka je občudovanja vredno prožna na telesu in duši. Stalno je na nogah ter sedaj, ko ima kot stara mati več časa, ne zamudi nobene naše manjše in večje prireditve ter je vsepovsod udeležena pri naših skupnih prizadevanjih. Še več, vedno se za uspeh prireditev tudi prizadeva z vso svojo zgovornostjo in požrtvovalnostjo.

Ko se je kot otrok razvijala telesno in umsko ter se začela zanimati za okolico in ko je dojemala prve besede, so ji zvenele v zavest lepo doneče slovenske besede naše domače govorice. Kmalu je tudi sama začela zlogovati najdragocenejši besedi: mama, ata.

Beseda materina je jubilantki sveta v visoko starost. Ko je spoznala in čutila, da na naši zemlji narodni sovražniki, nacionalni nestrpneži, zasramujejo slovensko besedo, jo preganjajo z vsemi sredstvi močnejšega, z gospodarskim in socialnim pritiskom ter s šolskim sistemom ter tako raznarodujejo naš živelj, negujejo renegatstvo in kopljejo grob zadnjemu koroškemu Slovencu, se je temu uprla in v vrstah idealnih in požrtvovalnih pogumnih somišljenikov v naših organizacijah z najboljšo vnemo in zavestjo sodelovala za utrditev in ohranitev slovenskega življa v lepi naši koroški domovini. Narod naš na tej zemlji ima za seboj zgodovino težkih tisoč let ter ima tukaj nesporno domovinsko pravico od davnih dni.

Obvestilo

V Št. Ilju ob Dravi bo v nedeljo, dne 26. avgusta, ob 14.30 uri

OTVORITEV NOVE KULTURNO-PROSVETNE DVORANE

v bivšem gospodarskem poslopju farovža.

Ob tej priložnosti se bo med drugim prvič javnosti predstavila

godbeno-pevska skupina „Pavle Kernjak"

Na sporedu bodo narodne in moderne popevke ter Avsenikove skladbe.

Prav tako se Črnijeva mama poteguje za gospodarske in socialne pravice našega človeka, skratka za enakopravnost na vseh področjih. Nikdar se ne ustraši nobenih poti h katerim koli oblastem, ali pa jim piše.

Odlika Črnijeve mame pa je tudi, da zna ceniti vrline naroda soseda, če imajo poštene namene za lepo sožitje med obema narodoma v deželi, kajti tudi taki se najdejo med nemško govorečimi sodeželani, v kolikor jih ne prekrižijo nacionalni prenapeteži, tavajoči v temni preteklosti. Mati ne pozna narodnega šovinizma ali mržnje, zavzema se za ideal, za katerega se prizadevamo vsi: enake pravice in enake dolžnosti za vse!

Mama Ana Einspieler ima bogate življenjske izkušnje, izreden dar opazovanja ljudi in dogajanj. Iz svoje šole, ko je vedno z razumevanjem brala tudi iz odprte knjige življenja, radodarno deli koristne nasvete soljudem. Njen sin Franci je ravnatelj in učitelj na slovenski kmetijski šoli v Podravljah, kjer posreduje strokovni pouk slovenski koroški kmečki mladini, kar je neizogibna in neprecenljiva vrednota v sodobnem kmetijskem gospodarstvu.

Črnijevi mami k njenemu 75-letnemu življenjskemu jubileju iskreno čestitamo in ji želimo še mnogo zadovoljnih let življenja!

Kaj je več vredno

Osetinska pravljica

Pred davnim, davnim časom sta v neki vasi živela dva mladeniča. Ko sta nekoč prišla vkup, sta začela pogovor:

»Eh,« pravi prvi, »ko bi imel sto kobilic, bi bil najsrečnejši človek na svetu!«

Drugi pa reče:

»Kaj kobilic! Ko bi imel sto zvestih prijateljev, bi bil srečnejši od vseh drugih na svetu!«

»Ne,« ugovarja prvi, »kobilice so veliko boljše!«

»Ne,« se pričkа drugi, »zvesti prijatelji so več vredni kot vse drugo na svetu!«

Nekoč sta se srečala in sta znova začela ta pogovor: kaj je za človeka največ vredno?

Dolgo sta se pričkala, naposled pa sta takole odločila:

»Naj se sleherni od naju odpravi na pot. Tisti, ki bi imel rad kobilice, naj zbira kobilice, tisti, ki bi imel rad zveste prijatelje, pa naj si išče zvestih prijateljev.«

Tako sta sklenila in sta se odpravila vsak po svoji poti.

Minila so leta in oba mladeniča sta se vrnila v rodno vas in sta vprašala drug drugega:

»No, so se ti obnesla tvoja prizadevanja?« vpraša prvi mladenič.

»Obnesla,« odvrne drugi. Našel sem devetindevetdeset prijateljev. Kako pa kaj ti?«

»Tudi jaz se nisem slabše odrezal: dobil sem devetindevetdeset prelepih kobilic.«

»No, če ti manjka samo ena kobilica, ti jo jaz podarim — najlepšo, najhitrejšo!«

»Jaz ti bom pa zvest prijatelj!« odvrne prvi mladenič:

»Potem je vse v redu: zdaj imam celih sto prijateljev! Nisem mar srečen?«

»Jaz imam pa sto kobilic! Kdo more biti srečnejši od mene?«

Prvi mladenič je rekel materi:

»Nisem bil zaman tako dolgo zdoma! Poglej, kakšne prelepe kobilice sem si dobil! Mar ni to sreča: Toda kmalu bom še bogatejši in še srečnejši: čez leto in dan mi bo vsaka kobilica povrgla žrebička. Še nekaj let, pa bom imel največjo čredo konj v deželi!«

Mati je poslušala sina in se je veselila z njim.

Drugi mladenič pride k materi in ji začne pripovedovati o svojem dolgem potovanju. Pove ji, kje vse se je mudil, kaj vse je videl na poti, kako in s kom se je sprijateljil.

»Zdaj sem najsrečnejši na svetu — natanko sto prijateljev imam!«

Mati ga posluša, pomisli in zabesedi:

»Vse to je lepo, sinko. Toda poslušaj, kaj ti bom nasvetovala. Prej preizkusi prijatelje in se prepričaj na njihovih dejanjih, ne na njihovih besedah, ali so ti res pravi prijatelji. Šele potem boš lahko trdil, da si srečen.«

»Kako pa naj to spoznam?« vpraša sin.

Mati reče:

»Sedi na konja, pojezdi v vse vasi, kjer imaš prijatelje, in jim povej, da te je udarila nesreča in da si izgubil vse, kar si imel. Bomo videli, kako se ti bodo obnesli prijatelji.«

Sin je osedlal konja in zdirjal obvestit prijatelje o nesreči, ki naj bi ga udarila.

Isto noč, ko je odjezdil iz vasi, se je prvemu mladeniču resnično pripetila nesreča: Abreki* so mu ukradli kobilice. Šele zjutraj se je tega zavedel — spoznal je, da je vse izgubil in da je spet siromak kot poprej. Begal je od hiše do hiše in vpraševal ljudi, ali niso videli, kam so bili Abreki odgnali njegovo čredo, natanko jim je opisoval svoje kobilice in dobil povsod isti odgovor:

»Nič nismo videli. Nič ne vemo.«

Tako se je praznih rok vrnil domov. Sedel je v kot, se zgrabil za glavo in rekel:

»Moje sreče ni več! Za hip se mi je pokazala in se razblinila! Zdaj sem največji nesrečnež na vsem svetu!«

Drugi mladenič pa je pridirjal v rodno vas in je rekel materi:

»Moji prijatelji so pravi prijatelji! Ko bi bila le videla, kako jim je bilo hudo! Sleherni mi je ponujal denar in konja in obleko. Branil sem se, jim govoril, da nič ne potrebujem, pa me še poslušati niso marali! Na, kar sama si poglej!«

Mati se ozre, in kaj vidi: z vseh strani vro ljudje k njuni domačiji — ta goni živino, oni vozi žito, tretji kuretino, četrti obleko, peti posodo.

Pridejo do hiše in rečejo:

»Ne odklanjaj, prijatelj. Ne žali nas!«

Mati in sin sta se jim zahvalila in jih poprosila, naj vse odpeljejo nazaj.

»Samo preizkusiti sva vas hotela,« reče mati.

Toda prijatelji tega še slišati niso hoteli. Pustili so jima vse darove, jima zaželeli sreče in se razšli vsak na svoj dom.

»Prav si povedal, sinko,« pravi mati, »tvoji prijatelji so res pravi prijatelji. Lahko se šteješ za srečnega!« In je povedala sinu, kako so mu Abreki ponoči oropali prijatelja.

Tedaj je dal sin tovarišu vse, kar je dobil od prijateljev, in mu rekel:

»Ne toži in doumej: če ima človek prijatelja, nikoli ne obsedi v nesreči!«

»Resnica,« pravi prvi, »Zdaj sam vidim, da ni bogastvo največ vredno na svetu, temveč zvest prijatelj. To si mi dokazal ti s svojim primerom.«

* kavkaško pleme

Ribič in riba

Ribič je sedel na obali in lovil ribe.

Mimo vabe na trnku sta priplavali dve ribi, stara in mlada.

„O, lep zalogajček!" je vzkliknila mlada riba.

„To je samo vaba," jo je opozorila stara riba.

„Vaba! Kaj je to!"

„Zalogajček, ki ga vidiš, skriva v sebi jekleno iglo. Če zagrizeš vanj, se ti bo igla zapičila v goltancu; ujela se boš."

„Neumnosti čvekaš, trapa!"

„Ali vidiš belo vrvico, na katero je obešena vaba!"

„Vidim, a to še ni dokaz, da imaš prav."

„Ta vrvica je privezana na dolgi palici, ki jo drži v roki ribič. Brž ko boš pogoltnila trnek, te bo potegnil iz vode."

„Praviš, da je na drugem koncu vrvice ribič! Prav. Če požrem vabo, bom jaz ujela njega, ne pa on mene. Tisti ki je močnejši, bo zmagal. Ali bo on mene potegnil na suho ali pa jaz njega v vodo. Menim, da se ribiči nič kaj prijetno ne počutijo v vodi."

„Ribiči so vedno močnejši od rib," je rekla stara riba po premisleku.

„Jaz sem zelo močna riba," je ne brez ponosa ugovarjala mlada riba. „Najmočnejša v našem jatu."

„Ti si predvsem zelo mlada riba."

„Kaj hočeš s tem reči!"

„Da si zelo nespametna in..."

„Dokazala ti bom da si v zmoti."

Mlada riba je zaplavala proti vabi, odprla je gobec na stežaj in požrla lep zalogajček s trnkom vred. V naslednjem trenutku se je vrvica napela, riba se je na vse pretege trudila, da bi ribiča potegnila v vodo. Palica, na kateri je bila privezana vrvica, se je usločila, a prelomila se vendarle ni. Ribič je počasi in zanesljivo vlekel ribo iz vode. Ta se je sprva močno upirala, pozneje pa je omagala. Kmalu je drgetala v travi in zaman hlastala po vodi.

Ribič pa je še kar naprej sedel na obali in lovil ribe, nespametne, mlade ribe.

Lizalka

Mama je odšla v mesto in rekla Mišku:

— V mesto grem, ti, Miško, pa bodi priden. Ne razsajaj in ne vtikaj svojega nosu povsod. Če boš priden, dobiš od mene veliko lizalko!

Mama je odšla. Miško je bil spočetka priden. Ni razsajal in ni vtikal svojega nosu povsod. Nato pa je odnesel stol k omari, se povzpel nanj in odprl vrata. Stoji, gleda v omaro in govori sam sebi: „Ničesar se ne bom dotaknil, samo gledal bom!"

V omari pa je bila doza s sladkorjem. Vzel je dozo in jo postavil na mizo.

Dvignil je pokrov, na vrhu sladkorja pa je ležalo nekaj čudovitega.

— E, — je dejal Miško, — viš jo, lizalko! Verjetno je to tista, ki mi jo je mama obljubila.

— Joj, kako je velika! Gotovo je zelo sladka!

Miško jo je oblizal in pomislil: „Samo malo jo bom polizal, potem pa jo bom vtaknil zopet nazaj!"

In pričel je lizati. Lizal jo je in lizal in jo gledal. Od lizalke ni ostalo skoraj nič več. Miško pa si je mislil: „Še je velika, samo malo še bom!" Slednjič je bila lizalka že čisto tanka kot vžigalica. Tedaj jo je Miško vtaknil nazaj v škatlo.

Stoji, oblizuje si prste in opazuje lizalko, pri tem pa si misli: „Najbolje bo, če jo vso pojem. Saj mi jo bo tako mama dala, ker sem bil priden in nisem vtikal nosu povsod!"

Miško je izvlekel lizalko iz doze in jo vtaknil v usta, dozo pa je hotel spraviti nazaj na svoje mesto. Vzel jo je, pa se mu je prilepila za prste in treščila na tla: razbila se je na dva dela. Sladkor se je razsul.

Miško se je prestrašil: „Kaj poreče zdaj mama?"

Vzel je obe polovici in ju prislonil drugo k drugi. Dobro je. Skoraj nič se ne pozna. Obe polovici se za silo držita skupaj. Skoraj ni opaziti, da je doza razbita. Previdno je poveznil nanjo pokrov in postavil dozo v omaro.

Mama se je vrnila.

— No, ali si bil priden?

— Sem.

— Dobro. Zaslužil si si lizalko!

Mama je odprla omaro, vzela dozo za sladkor... doza pa je razpadla.

— Kaj je to? Ali si ti razbil dozo?

— Nisem je jaz... sama se je...

— Ah, sama se je razbila, seveda... kam pa si del lizalko?

— Lizalko... lizalko... Polizal sem jo. Bil sem ves čas priden, pa sem jo kar polizal...

(Iz ruščine)

Ivo Andrić 22

Travniška kronika

Le v Césarju Davnu je Rotta našel sebi vrednega tekmeca in sogovornika. Kar jim je Davna, še preden so prispeli v Travnik, tako spretno zagodel pri derventskem stotniku s fermanom in beratom in jih prisilil, da so dva tedna čepeli v Derventi kot potepuhi, ga je Rotta štel za prvovrstnega nasprotnika, s katerim se ni dobro bosti. Davna pa tudi ni podcenjeval Rotte; o njem si je priskrbel podatkov od trgovcev z Beograda. Občevala sta med seboj drugače kakor z drugimi ljudmi, uporabljajoč lahkoten, malone šaljiv ton, ki naj bi bil izraz brezskrbnosti in omalovaževanja, v resnici je pa skrival napeto pozornost in nepriznano bojazen. Obvohavala sta se ko dve zverini in opazovala drug drugega, kakor se opazujeta lopova; oba dobro vesta, da sta lopova, toda ne poznata natanko, kakšne metode drugi uporablja in kako ravna.

Njuni pogovori so se običajno začeli v francoščini, s svetovljanskim tonom in konzulskim besedjem in se često spremenili v sočne spore v grobem, spačenem benečanskem narečju, kakor ga govorijo po vseh obalah Sredozemskega morja. Takrat sta oba tolmača odvrgla gosposki maski pa se spopadala in kosala z besedami, po levantinsko, docela pozabljajoč svoje gospostvo; uporabljala sta najnesramnejše izraze hkrati z nepopisljivimi gibi in spakljivostjo.

„Blagoslovi, jako spoštovani oče, blagoslovi ponižnega služabnika svete matere Cerkve," se Davna posmehljivo klanja Rotti, rogajoč se tako dobrim odnosom članov avstrijskega konzulata s fratri.

„Naj te blagoslovijo vsi jakobinski hudiči iz pekla," odgovori Rotta mirno, kakor da govori naučeno vlogo.

„Ampak dobro ližete oltarje tistim fratrom, ližete!" pravi Davna.

„Vi bi lizali njim še tisto, kar se ne liže, če bi popi le hoteli. Pa nočejo! Nič nočejo od vas Francozov. Ampak slišal sem, da boste na cesarskem francoskem konzulatu odprli sinagogo."

„Ne, ne bomo je odprli. Kaj bomo s sinagogo? Gremo raje v dolsko cerkev in gledamo Njegovo ekselenco cesarsko-generalnega konzula in njegovega čislanega tolmača, kako pri maši ministrirata fra Ivu."

„Zakaj pa ne? Saj znam tudi ministrirati."

„Vem, vem. Ti znaš vse. Le nekaj ne znaš — zrasti!"

„He to si pa res dobro povedal. Zrasti pa res ne znam," odgovori grbavec, ne da bi trenil, „toda verjemi, da mi ni žal, odkar sem videl tebe, tako preklo. In če še pomislim, kako se boš nategnil kot mrlič. Težko bo najti krsto za tako dolgo mrho."

„O, če bi mi bilo usojeno videti, kadar se boš stegnil! Ne bi skoparil ne s trudom ne z denarjem: polskal bi ti takole krstico," pravi Davna in pokaže z rokami vatel dolgo mero.

„Ah, ne, ne! Smrt mi še na misel ne pride. Kako naj pa umrem, ko me ti ne zdraviš?"

„Le kdo bi tebe zdravil, kolera kvečjemu!"

„Vem, da ti je kolera kolega. Ampak mori vsaj zastonj. Res je tvoja roka zanesljivejša, koleri se kateri še izmuzne in ostane živ, tebi ne!"

In tako nadaljujeta, dokler oba ne bruhneta v smeh, opazujoč se drzno in prodorno.

Taki pogovori so vselej brez prič, nekakšen oddih in gimnastika za oba tolmača. Konec pogovora je pa spet po francosko, vljuden in ceremoničen. Ko Travničani vidijo, kako se ob slovesu pozdravljata in globoko odkrivata, sklepajo marsikaj iz tega dolgega, prijateljskega pogovora uradnikov dveh krščanskih velesil.

Do vseh ostalih ljudi v Travniku je Rotta enak: predrzen, čemeren, nezaupljiv, stvaren in kratkih besed.

Rotta se je rodil v Trstu kot dvanajsti otrok revnega čevljarja Giovannija Scarporotte, ki je umrl za alkoholom. To dvanajsto dete je bilo drobceno, pohabljeno, grbasto in prve mesece tako slabotno, da so mu venomer prižigali svečo; nekoč so ga že okopali in pripravili za pogreb. Ko je pa ta pritlikavi, bledi dečko šel v šolo, se je odkrilo, da je najbolj bister od vseh bratov in da lahko postane kaj višjega in boljšega, kakor sta mu bila ded in oče. Vsi ostali bratje, postavni in zdravi mladeniči, so šli med mornarje ali v obrt ali v tiste nedoločljive poklice, od katerih Tržačani živijo prav tako kakor od pravih obrti, grbastega dečka je pa vzela za delo v pisarni neka ladijska družba.

Tu je slabotni in molčeči otrok z velikimi očmi in strastnimi usti na bledem obrazu raznašal pošto in prirezoval peresa. Tu je prvič videl, kakšno je gosposko življenje po velikih čistih sobah, življenje omikanega sveta v urejenih in dobrih razmerah, kjer se ljudje tiho pogovarjajo in prijazno občujejo, kjer jed, obleka in vse druge vsakdanje potrebe niso nikdar vprašanje, ampak stvari,

Na Koroškem velesejmu smo si ogledali:

Silo za sušenje sena

Menda edina pomembnejša in za široko prakso zanimiva novost med kmetijskimi stroji in napravami na letošnjem Koroškem velesejmu v Celovcu je bil GBS-stolp za sušenje sena potom prezračevanja. Po slovensko bi to napravo z vso pravico imenovali bolj preprosto: silo za sušenje sena. Bistvo tega silosa je v naslednjem:

Okroglo jekleno ogrodje je obdano z velikimi ploščami valovitega eternita z navzdol obrnjenimi malimi odprtinami. Sredi silosa je močnejši drog z napravo za dviganje in spuščanje 2 m visokega in ca. 1½ m širokega »čepa« (okoli katerega se seno suši) in naprave za spravljanje sena iz silosa v času krmljenja živine. Celotno to napravo je mogoče potom primernega vitlja na dnu silosa dvigati in spuščati navzdol. Sušenje samo temelji na istem znanem sistemu, kakor sušenje potom prezračevanja na skednju. Seno ostane v silosu do krmljenja. V tem primeru ga naprava primerno postavljenih koluti (podobno kot kolutasti zgrabljalnik) prične spravljati skozi srednjo odprtino čepa« navzdol na dno silosa, kjer pade na tekoči trak, ki ga spravi živini v jasli.

Silosi za seno so enotno široki 7,10 m, po višini pa obstojajo 3 velikosti: 10 m za okroglo 420 q sena, 12 m za okroglo 530 q sena in 14 m za okroglo 640 q sena. Velikosti primerno se suče tudi cena silosov. Najmanjši stane okoli 160.000, srednji 175.000, največji pa 200.000 šil. Za to ceno trvdka »Gerätebau Schwarting KG, Fabrik für landwirtschaftliche Klima- und Lüftungstechnik, Eriskirch/Bodensee« po trditvi avstrijskega zastopstva in posvetovalnice dobavi kompleten silo vključno ventilatorja, naprave s koluti za spravilo sena na tekoči trak in vključno tega ter ga postavi na stalno mesto.

Prednosti sušenja sena v takem silosu so po tovrstnih prospektih in izjavah zastopnikov:

- *skrajšanje procesa sušenja sena na prostem za polovico;*
- *zboljšanje kakovosti sena, ker se pri sušenju in pozneje ne more drobiti;*
- *manjša odvisnost od vremena pri sušenju;*
- *odprava nevarnosti vnetja sena in nevarnosti, da bi se zaradi tega vžgal skedenj;*
- *v silosu lahko sušimo tudi žito in shranimo krompir in peso.*

Silos za sušenje sena sta preizkusili nemška DLG in avstrijski Zvezni zavod za preizkušanje kmetijskih strojev in naprav v Wieselburgu.

ODDAJA ZA NAŠO VAS

Jutri, v soboto ob 18.25. uri prisluhnimo oddaji „Za našo vas" radia Celovec. Na sporedu so vprašanja našega gozda in gozdarstva.

Slovenska kmečka zveza ugotavlja:

Ugoden razvoj na trgu s klavnimi prašiči do konca prihodnjega leta

Izredno vabljive cene klavnih prašičev, ki so se v zadnjih tednih zaradi pičle ponudbe povzpele na 13,70 do 14,20 šil., na Dunaju pa celo na 13,80 do 15 šil. za kilogram žive teže, napotujejo k domnevi, da je prišlo v tako imenovanem „prašičjem ciklusu" spet enkrat do vrha in da se bo na jesen in pozimi pričela ponudba večati, cene pa padati. Ta domneva pa po štetju prašičev dne 3. junija nima realne osnove. V državnem merilu so našteli za 4,8 % manj prašičev, kakor so jih našteli 3. junija 1961. Na Koroškem pa je v istem času število padlo za 7,2 %.

Junija 1961. leta so v državnem merilu našteli 2,747.675 prašičev, junija 1962 pa le 2.621.517, to je 126.158 ali 4,8 % manj. Najbolj je nazadovalo število klavnih prašičev. S skupno 482.068 komadi je bilo za 8 % nižje kot leto dni poprej. Ker pa je bilo s 1,191.468 komadi tudi število prašičev med 8 tedni in pol leta starosti za 3,7 % nižje kot junija 1961, lahko sklepamo, da sedanja pičla ponudba klavnih prašičev ne bo trajala samo nekaj tednov, temveč bo tudi v poznih jesenskih mesecih znatno slabša, kot je bila pretekle jeseni.

Nadaljnja analiza zadnjega štetja prašičev pa kaže, da se je poleg klavnih in mladih prašičev tudi število pujskov do 8 tednov starosti močno znižalo. S 664.615 so jih junija 1962 našteli za 4,6 % manj kot leto dni poprej. Ti pujski bodo v večini dopitani do Božiča in Novega leta. Ker jih je manj kot lani, bo tudi v tem času ponudba manjša kot lani.

Plemenskih svinj so našteli 152.876, od tega je bilo 114.741 brejih. Število plemenskih svinj je tekom leta dni padlo za 3,4 %, število brejih pa celo za 4 %. Prav to nazadovanje kaže, da je v avstrijski prašičereji vigredna začasna prekomerna ponudba klavnih prašičev povzročila preplah in da je ta preplah povzročil sedanje ugodne izglede v prašičereji.

Gornje primerjave dopuščajo trditev, da se je položaj na trgu s klavnimi prašiči tekom poletja stabiliziral in da tudi v prihodnje (najmanj do jeseni prihodnjega leta) ni pričakovati, da bi prišlo za daljši čas do prekomernih ponudb na Koroškem in ne v državnem merilu. Sicer je nasproti ostalim zveznim deželam na Zgornjem Avstrijskem in Solnograškem število prašičev naraslo za 19.763, vendar z ozirom na to, da je na Nižjem Avstrijskem, Gradiščanskem in Štajerskem istočasno nazadovalo za 124.184, zgornjeavstrijski porast ne bo predstavljal za koroški trg tiste nevarnosti, ki jo je predstavljal v pretekli pomladi. Na Koroškem, kjer imamo za 13.531 komadov ali 7,2 % manj prašičev kot pred letom dni, lahko do konca prihodnjega leta brez skrbi računamo na umirjeno prašičerejo, na živahno povpraševanje in na cene, ki bodo v skladu s proizvodnimi stroški.

Molzna kontrola in avstrijske goveje pasme

Od okroglo 1,162.300 krav je bilo lani v naši državi pod molzno kontrolo 176.260 krav, kar odgovarja 15,1 % skupnega števila krav. Od kontroliranih krav je bilo 100.134 rodovniških. Povprečna molznost vseh kontroliranih krav je znašala 3.522 kg mleka z 140 kg ali 3,99 % masti. Povprečje rodovniških krav pa je znašalo 3.853 kg mleka z 154 kg ali 4 % masti.

Največ kontroliranih krav je na Zgornjem Avstrijskem. Te krave izkazujejo tudi najvišjo molznost v državi. Zgornjeavstrijske kontrolirane krave so lani dale v povprečju 433 kg mleka in 19 kg masti več, kakor ga izkazuje državno povprečje, pri rodovniških kravah pa znaša ta razlika celo 484 kg mleka in 22 kg masti v prid Zg. Avstrijski.

Med kontroliranimi in rodovniškimi kravami sta najmočneje zastopani simodolska in sivorjava pasma. Dve tretjini kontroliranih krav pripadnic teh dveh pasem, med rodovniškimi kravami pa predstavljajo tričetrtinsko večino. Rodovniške krave teh dveh pasem so lani dale

simodolke 4.020 kg mleka z 163 kg ali 4,08 % masti,
sivorjavke 3.821 kg mleka z 149 kg ali 3,90 % masti.

Daleč za njima pa so ostale rodovniške krave pincgavske in rumene pasme, h kateri štejejo tudi naše marijadvorke. Rodovniške krave teh pasem, katerih število znaša le eno desetino odnosno eno petnajstino skupnega števila rodovniških krav, so dale lani

pincgavke 3.473 kg mleka z 139 kg ali 4,02 % masti,
rumenke 3.378 kg mleka z 140 kg ali 4,15 % masti.

Z ozirom na nizko število rodovniških krav pri teh dveh pasmah ni izgledov, da bi dohiteli simodolke in sivorjavke. Vedeti pa je treba, da potrebujejo tako sivorjavke kakor simodolke veliko krme in da dajo veliko mleka le, če je bila krma tudi dobra.

Pred jesensko setvijo:

Kaj lahko sejemo za koruzo, med katero smo plevel zatirali z Gesaprimom?

To vprašanje je pred kratkim zastavil znan kotmirški kmet v zvezi z našim člankom »Gesaprim proti plevelu v koruzi«, ki smo ga na tem mestu objavili 4. maja 1962, in nas prosil, da bi dali nanj obširnejši odgovor. Izpolnjujoč to željo pojasnjujemo:

Gesaprim je doslej najboljše sredstvo proti plevelu med koruzo. Le ena težava lahko tu pa tam nastane: kaj sejati za koruzo, med katero smo zatirali plevel z Gesaprimom? Ta težava je tem resnejša, čim bolj je bila njiva pred koruzo zapleveljena in čim več Gesaprima smo morali zaradi tega pri škropljenju porabiti. Izkušnje so namreč pokazale, da po preobilnih dozah Gesaprima takoj za koruzo ne moremo sejati ne žita, ne detelj in tudi ne krmnih rastlin. Sadimo lahko edino-le krompir ali pa zopet koruzo.

Meja, da za koruzo, pri kateri smo uporabljali Gesaprim, še lahko sejemo žito, detelje in krmne rastline se suče pri 2 kg Gesaprima po hektarju, če smo škropili samo v vrstah, in pri 4 kg, če smo škropili »počez«. Če teh mej nismo prekoračili sejemo za koruzo vse gornje rastline lahko že v naslednji pomladi. Če pa smo po hektarju površine porabili več Gesaprima, potem smemo sejati

- žito šele v jeseni naslednjega leta,
- deteljo in krmne rastline pa šele naslednje pomladi, v letošnjem primeru šele pomladi 1964.

V tem primeru smemo za koruzo v prihodnji pomladi saditi le krompir ali pa zopet koruzo (za zrnje ali za silo, je vseeno). Setev vsake druge rastline moramo v takih primerih odsvetovati.

Jesenski plemenski sejmi za simodolsko govedo v Riedu

Rejska zveza simodolskega goveda v Riedu na Zgornjem Avstrijskem ima svoj letošnji prvi jesenski plemenski sejem v četrtek, dne 6. septembra 1962 v Riedu. Sejmi pa bodo še 4. in 25. oktobra ter 15. novembra in 13. decembra.

Resni interesenti za obisk sejmov naj se javijo v pisarni Slovenske kmečke zveze v Celovcu, Gasometergasse 10.

razumljive same po sebi, in kjer gredo vse misli in napori vse više, za drugimi, bolj oddaljenimi in višjimi cilji. Deček je to življenje, ki je mogel vanj pogledati samo čez dan, ko je hodil po pisarnah, primerjal s tesnobo, umazanijo in revščino očetove hiše, s prepiri, zlobo in surovostjo v družini in pri sosedih. In neskončno je trpel ob tej primerjavi. Zdaj, ko je vedel, da je nekje tudi takšno življenje, ni mogel več ostati v nizkotni bedi, v kateri se je rodil in kjer bi moral ostati do konca. In neko noč, ko je dolgo bedel in se mučil s temi mislimi, se je pred svitom dvignil iz cunj, v katerih je spal in ki so ga navdajale z neznanskim gnusom, in kleče z objokanim obrazom prisegel, sam ni vedel na kaj ne komu, da bo zapustil življenje, ki ga živijo njegovi domači, ali pa sploh ne bo živel.

Zraven njega so trdno spali njegovi številni bratje, mlajši in starejši, pretepeni vajenci ali pa črni in umazani postopači, prav tako pokriti s cunjami kakor on. Ni čutil, da so to njegovi bratje; njegovi domači, ampak so se mu zazdeli zoprni sužnji, med katerimi ni mogoče živeti in je treba zbežati od njih čimprej, za vedno in po vsej sili.

Od tega dne se je grbavček popolnoma obrnil k tistemu boljšemu in višjemu življenju na drugi strani. Delal je vdano in ubogljivo, ugibal želje svojih gospodarjev, se učil, gledal, prisluškoval in z napori obupanca poskušal odkriti, kje so vrata v lažje in omikano življenje in kako se odpirajo. Podzavestna, toda silna želja, da stopi v to življenje in ostane v njem, ga je vlekla naprej, od zadaj ga je pa potiskala s prav tolikšno silo obupna mržnja do strašnega življenja v domači hiši in nezmagljiv odpor do vsega, kar je z njim v zvezi.

Tolikšna energija in taka prizadevnost ni mogla ostati prikrita in brezplodna. Deček je polagoma prevzel pisarniške posle. Zaupali so mu manjše opravke na ladjah in pri oblasteh. Videli so, da je diskreten, neutruden, zelo nadarjen za jezike in da ima lepo pisavo. Predstojniki so postali pozorni nanj. Ujel je priliko in se naučil nemščine. Povišali so mu plačo. Pri nekem rojalističnem emigrantu se je začel učiti francoščine. Stari mož je bil hrom in prisiljen živeti od poučevanja. Pripadal je nekoč dobri in olikani pariški družbi. Pri njem se je mladi Nicola Scarparotta naučil ne le jezika, ampak tudi zemljepisa, zgodovine in sploh vsega, kar je stari gospod imenoval „poznavanje sveta".

Ko je vse to dosegel, je mladenič docela naravno in mirnodušno zapustil rodni dom v okraju revnih in si najel skromno, toda čisto opremljeno sobo pri neki vdovi. To je pomenilo prvi korak v tisti boljši svet, ki ga je moral osvojiti.

Sčasoma je postal družbi nenadomestljiv v pisarnah, pri prihodu ladij, v občevanju s tujci. Govoril je zlahka in hitro v petih jezikih in poznal posle vseh oblasti v cesarstvu in naslove vseh uradnikov. Zapomnil si je vse, kar se je drugim upiralo in kar so vsak čas potrebovali. In pri tem je ostal prav tako tih in diskreten, brez osebnih potreb in zahtev, vedno v uslugo in nikomur v nadlego.

Tako je nanj postal pozoren tudi komandant mesta major Kalcher, ki mu je grbavi mladenič storil nekaj uslug in dal dokaj koristnih sporočil o tujcih, ki so prihajali in odhajali z ladjami družbe. Ko je bil major prestavljen v Zemun, je čez nekaj mesecev povabil mladeniča, naj vstopi v službo zemunske komande kot tolmač in obveščevalec.

Čevljarjev sin, bežeč iz enega sveta in loveč svoj prostor v drugem, je videl v tem povabilu znamenje usode in dobrodošlo priliko, da se tudi gmotno umakne domači bedi, ki je živela tu, le nekaj ulic od njega.

Tako je mladi človek prispel v Zemun. Tudi v novi službi je takoj pokazal svojo vnemo in znanje. Hodil je v Beograd po zaupnih poslih in zasliševal tujce v karanteni (v zadnjem času se je naučil grščine in španščine). Zdaj je sin tržaškega čevljarja, hoteč izbrisati sleherno sled svojega porekla, črtal tisti „Scarpa" iz svojega imena in se podpisoval Rotta, nekaj časa celo „de Rotta". V Zemunu se je oženil z Levantinko, hčerjo nekega carigrajskega izvoznika, ki je prišla na obisk k sorodnikom v Zemun. Njen oče, rojen v Carigradu, je bil po rodu Dalmatinec, mati pa Grkinja.

Dekle je bilo lepo, tiho in polno, in imelo je doto. Rottu se je zdelo, da je taka žena še zadnje, kar potrebuje, da se bo za vedno ukoreninil v lepšem in lažjem svetu in da je s tem konec njegovega dolgoletnega vzpona, polnega trpljenja in odpovedi.

Toda prav v tej dobi svojega življenja je spoznal, da to ni tisti konec poti, o katerem je sanjal, ne tako pričakovana nagrada. Sedaj, že utrujenemu, se je življenje razodelo kot brezkončna črta, brez sleherne trajnosti in zanesljivosti, kot potuhnjena igra neštetih ogledal, v katerih se odpirajo vedno nove in vedno daljše, bržkone prav tako varljive perspektive.

Sprevidel je, da je žena nezanesljiva, lena, bolehna, razsipna in samo v nadlego. (Ko bi Rotta ne bil tako ostro in do kraja pretrgal sleherne zveze z življenjem svoje mladosti, bi se morda spomnil nekega sredozemskega pregovara„ ki ga je kot otrok često slišal doma: Chi vuol fra la sua rovina, prende la moglie levantina.* Delo v Zemunu ni bilo niti urejeno niti tako nedolžno kakor v Trstu.

---

* Kdor hoče propasti, poroči Levantinko.

(Se nadaljuje)

za oddih in razvedrilo

Živel je v mali podstrešni sobi z železnim štedilnikom, staro omaro in dvema stoloma. Včasih je imel trisobno stanovanje s težkim orehovim pohištvom. Pohištvo je imel zdaj spravljeno na podstrešju na desni strani sobe. Nekoč je bil oženjen, tudi ženo je imel nekoč, zdaj pa je bil sam. Po ves dan je posedal ob oknu sobe in gledal v nebo in v vrh starega kostanja, kjer so posedale kavke. Ko se je naveličal sivine neba, je zaprl okno in šel na podstrešje, kjer je bilo zloženo težko orehovo pohištvo, prevlečeno s sivim žametom prahu. Sprva je prihajal na podstrešje dvakrat, trikrat na teden, potem je ure ostajal pri njem in ga božal:

„Kako smešno je bilo, ko se nama je podrla postelja." Nasmehnil se je komaj opazno.

„Takrat, ko je vzela iz omare sivo obleko, so se ji razpletli lasje."

Gladil je z roko po mizi, da so ostale na njej črte treh prstov: „Kolikokrat sva igrala šah in sem namerno izgubil . . ."

Zdaj mu je bilo bolje v toliko, ker mu ni bilo treba presedati na podstrešju, ker ga je imel v sobi. Oprijemal se ga je z vso svojo preteklostjo od tistega dne, ko sta ga z ženo kupila v trgovini.

Mož ni mogel zaživeti v sedanjosti. Tudi spati ni mogel. Prebujal se je ponoči, prižgal luč, gledal lavor, dokler se ni umiril in zaspal. To se je dogajalo vedno bolj pogosto. Včasih se je našel, kako v postelji sedi, nekoč se je zalotil, da sedi sredi sobe in boža lavor, oblit z mesečino. Buden je presedel v postelji, zrl v strop in okno, dokler se ni začel plaziti skozi ledene rože ivnati dan. Potem je vstal, zakuril štedilnik, skuhal čaj in odšel na trg.

Nikoli se ni umival v starem porcelanastem lavorju. Nekoč je to storil in tisti dan so se ga spomini tako tesno oprijeli, da je pozabil jesti in prebrati časopis. Ves dan je občutil na sebi vonj njenega parfuma in mila, ki ga je uporabljala. Naslednje dni čisto zmešan je že; včasih je bil tako dober človek."

On je čutil, da se jim smili. To njihovo usmiljenje mu je bilo zoprno in zdelo se mu je, da je obarvano z nekaj hudomušnosti in posmeha. Če bi se jim resnično smilil, bi nekdo od njih že davno kupil njegov lavor in stvar bi bila rešena.

Žal tega niso vedeli.

Ni mogel razumeti, da nihče izmed množice, ki se dan za dnem preriva na trgu, ne more kupiti njegovega lavorja in ga s tem rešiti preteklosti. To bi bilo za tistega tako enostavno, ker je bil lavor skoraj zastonj. Morda bi mu kasneje denar tudi vrnil, samo da bi se rešil lavorja. Zmeraj bolj se je izogibal ljudi in jih začel sovražiti.

Še nekaj je zasovražil. Malo tenko razpoko, ki se je vlekla od roba lavorja do prvega tulipana in se izgubila v njegovem cvetu. Bil je prepričan, da je samo ta razpoka kriva, da ne more prodati lavorja. In najbolj smešno je bilo to, da je pozabil kdaj „Ni treba, hvala, kar tako bom nesel." Fant je vzel lavor in odšel s trga.

Zadovoljen je mož spravil denar v žep in šel v gostilno, kamor je zahajal še takrat, ko ga niso mučili spomini starega pohištva in porcelanastega lavorja. Ko so ga znanci zagledali, so bili začudeni in prijazni. Bil je spet vesel kot nekdanje čase, se pogovarjal s starimi prijatelji, odigral partijo taroka in vščipnil natakarico Ančko. Občutil je, kako se mu preteklost počasi izgublja v megli in kako se je začel vživljati v sedanjost. Začel je čutiti, da živi zdaj, v tej gostilni, s temi ljudmi, ne da bi le za trenutek pomislil na stari porcelanasti lavor.

Proti večeru je šel v svojo podstrešno sobo in legel. Tisto noč je prvič po dolgih letih dobro spal, tako dobro, da so ga ljudje drugi dan zaman budili, ker je umrl.

Smiljan Rozman:

Stari porcelanasti lavor

Ni se zavedal, da ure presedi med starim pohištvom in se z njim pogovarja, kako je nekoč bilo. Zdaj je sanjal o njem tudi ponoči, razmišljal o njem, ko je šel v bližnjo menzo na kosilo.

Staro pohištvo se ga je oprijelo s trdimi, lesenimi rokami in ga spremljalo kot senca. Toda to je opazil šele takrat, ko je prišla jesen, ko je s kostanja odpadlo listje in se je začel skozi streho tiho plaziti mraz. Šele v sobi je začutil, da ga zebe. Na podstrešju med starim pohištvom mraza ni občutil, ker ga je božalo, nežno, lahko, kot nekoč blaga ženina roka.

Pozimi je prišlo že tako daleč, da zaradi starega pohištva ni več mogel spati. Takrat se je odločil, da pohištvo proda in se tako reši zmrzavanja na podstrešju in spominov.

Šel je po prevožčka, po nosače in prepeljal pohištvo na trg. Zdaj je prezebal vsak dopoldan na trgu in prodajal pohištvo. Čez noč ga je pokril s plahto. drugi dan pa spet prodajal naprej. Prodal je tudi stole, ki jih je imel v sobi, tudi mizo in omaro. Potem je kupil za sobo nove stvari, ki so bile brez spominov. Osmi dan je ostal od starega pohištva le stari porcelanasti lavor.

To je bil lavor z velikimi vijoličastimi tulipani. Nihče ni hotel kupiti tega lavorja. Toda mož ni odnehal. Vsako jutro je stal na trgu z lavorjem, ki ga je imel položenega na starem časopisu, da bi se ne umazal. Stal je z rokami globoko v žepih plašča, gledal lavor in se spominjal, kolikokrat jo je gledal, kako se je v njem umivala z dolgimi razsutimi rdečimi lasmi, ki jih je potem zavila v kepo. Zeblo ga je, da je tacal, ustnice so se mu tresle in kdaj pa kdaj je komaj slišno rekel človeku, ki je vprašujoče pred njim obstal, ne da bi vedel, zakaj stoji mož tukaj in kaj prodaja.

„Prosim kupite lavor, gospod. Poceni, zelo trpežen lavor."

Kupec ga je začudeno pogledal, nerodno skomignil z rameni in zmajal z glavo.

„Gospa, nikjer ne boste našli tako poceni, tako lepega lavorja."

Ženska je dvignila lavor, ga obračala in rekla: „Tukaj je počen, gotovo pušča."

„Ne pušča gospa. To je trpežen, lep lavor."

Spet ga je prijela v roko: „Morda ga vzamem drugič. Zelo je težak in velik. Sama ne vem, kam bi z njim."

Mož je poln upanja odgovoril: „Da, prosim, res. Zelo me bo veselilo, če boste prišli po njega. Če vam bo pretežak, vam ga bom nesel sam do stanovanja."

Potem je živel nekaj dni v pričakovanju, kdaj se bo ženska vrnila, nje pa ni bilo nikoli več na trg.

Lavor je bil res težak. Otežil je s svojimi spomini vse pohištvo, kolikor ga je bilo nekoč na podstrešju. Mož ga je vsak dan nesel s trga domov in spravil v omaro, samo, da bi ga ne videl. Pa ni mogel vzdržati. Vsak trenutek je odpiral omaro, ga gledal in spet sedel k oknu, dokler si ga ni spet zaželel.

Mu je bilo še teže, zato je umivanje v starem porcelanastem lavorju opustil.

Ceno lavorja je znižal že za polovico. Kljub temu ga ni nihče hotel kupiti. Vsak je rekel: „Težak je in počen in prevelik. Zdaj so v modi mali, praktični, lahki lavorji."

„To je zelo poceni, gospa."

„Vseeno, bilo bi se mi nerodno umivati v starem tujem lavorju. Raje imam novega."

Lahko bi se lavorja rešil tako, da bi ga nekomu podaril. Tega pa ni storil, ker se mu je zdelo, da je za to zdaj že prepozno. Pred meseci, ko je prodal pohištvo, bi bilo to čisto v redu, zdaj pa se mu je zdelo nemogoče, ker je zaradi njega prezebel na trgu vso zimo.

V zadnjih tednih se je mož postaral; zaradi nespanja, zaradi postajanja v mrazu in neredne hrane. Dostikrat je zaradi lavorja pozabil na kosilo in večerjo.

Včasih je hodil v gostilno, kjer je kartal, včasih je z znanci popil liter vina. Zdaj pa se je ljudi izogibal in je bil zmeraj le sam s svojim starim lavorjem.

Ljudje, ki so ga imeli nekoč radi, so zdaj, ko so ga gledali, kako gre zjutraj na trg z lavorjem pod pazduho, šepetali: „Revež, in kako je lavor počil. To je bila edina stvar, ki se je ni spomnil.

Spomladi se je mož že komaj privlekel na trg. Zdaj ni več ustavljal mimoidočih in ponujal lavorja, ker se mu je zdelo to nespametno in je zgubil že vsako upanje, da bo lavor prodal. Na trg je hodil le še iz navade in zaradi tega, ker ni mogel več vzdržati sam z lavorjem v svoji podstrešni sobi.

Nekega dne pa se je ustavil na trgu fant, gledal lavor, gledal moža in vprašal: „Kaj ga prodajate?"

Možu so se zaiskrile trudne oči: „Da, prodajam."

„Za koliko?"

„Hotel je reči: „Za sto dinarjev," pa se premislil. „Za petdeset dinarjev."

Fant je začudeno gledal: „Za petdeset?"

„Da, za toliko." Zdaj se mu je splazil v kosti strah, ker se mu je zdelo, da je preveč zahteval.

Fant je vzel iz žepa zmečkanih petdeset dinarjev in jih dal možu. „Pa ne teče?"

„Ne, brez skrbi, ne teče," je rekel mož ves srečen. „Zavil bi vam ga v papir, če bi ga imel. Lahko skočim v bližnjo trafiko in kupim star časopis. Zavil bi vam ga v časopis."

Art Buchwald

Turist v Ameriki

Komaj zapustiš New York, ne ve nihče kaj početi s turistom.

Nekega dne sem se seznanil v vlaku z zelo ljubkim dekletom. Ime ji je bilo Elo in sva se imenitno razumela. Ko me je vprašala, kaj počnem, sem ji dejal, da sem francoski turist. Komaj pa sem izgovoril besedo turist, se je umaknila vase kot polž v svojo hišico in so bili zaman vsi moji napori, da bi nadaljevala najino romanco.

Dva dni pozneje sem se seznanil z dekletom, ki se je imenovala Mary Sue. Tudi ta mlada Američanka je hotela vedeti, kaj počnem (Američani hočejo vedno vedeti, kaj kdo počne). Tokrat sem dejal, da sem ubog francoski priseljenec in iščem službo sobarja. Mary Sue mi je toplo stisnila roko in sva preživela dva dni v Salt Lake Cityju kot dva golobčka.

Nekoč sem stopil v Huntingtonu v bar. V njem je bilo več ljudi in kmalu smo se sprijateljili. Trije možje so mi plačali čašico vhiskyja, pa še eno in še eno . . . Bilo je čudovito.

Slednjič je prišlo neizogibno vprašanje: »Kaj počnete?«

Ker so bili tako simpatični možakarji, sem sklenil, da bom povedal resnico. Dejal sem:

»Francoski turist sem.«

»Vi ste francoski KAJ?« je vprašal eden od možakarjev.

»Francoski turist,« sem dejal.

»Okay, zelo šaljivo, haha,« je dejal nato drugi možak. »Zdaj nam pa po pravici povejte, kaj počnete!«

»Turist sem. Potujem po Združenih državah. Ogledujem si vašo deželo.«

Tretji mož me je hladno premeril z očmi in dejal:

»Ali ste kifeljc?«

»Ne,« sem odgovoril, »nisem policaj. Turist sem. Tu je moj potni list.«

Trije možaki so mi obrnili hrbet in eden od njih je dejal krčmarju:

»Naš whisky bomo plačali sami. Tak špicelj nas ne bo vlačil za nos!«

Nihče v baru ni več govoril z menoj. Zato sem odšel.

Potem sem najel avto in se odpeljal v Denver. Med potjo sem se v nekem mestu verjetno pregrešil proti prometnim predpisom, ker me je ustavil policaj. Hotel je videti moje dokumente. Izročil sem mu svojo mednarodno vozniško dovoljenje. Nezaupno si ga je ogledal in me vprašal:

»Kaj je to?«

Dejal sem mu, da je to mednarodno vozniško dovoljenje.

»Kaj počnete s tem?« me je nato vprašal.

»Francoski turist sem,« sem dejal. »Peljem se skozi vaše mesto.«

»Kaj mi ne poveste!« je dejal. »Pridite malo z menoj na stražnico. Tam se bomo v miru pogovorili!«

Hudoben smehljaj se mu je zasvetil v kotičkih usten.

Na policijski stražarnici je dejal svojemu predstojniku:

»Ali smo dobili ta teden kakšno sporočilo o Francozu, ki krade avtomobile? Tale možak se vozi okoli z nekakšnim zmešanim vozniškim dovoljenjem, ki ga nisem še nikoli videl. Pravi, da je francoski turist.«

»Francoski KAJ?« je vprašal narednik.

»Turist.«

Narednik je dejal:

»Mislil sem, da vse vem, ampak kaj takega pa še nisem slišal. Najbolje bo, če ga vtaknemo malo v luknjo.«

Po sedmih telefonskih pogovorih je bila po eni uri zadeva v redu. Mislil sem, da se mi bo narednik opravičil, toda dejal je samo:

»Okay, tokrat vas izpustimo. Če vas bamo še kdaj zalotili, vam bo trda predla!«

Ko sem odhajal, je dejal policajem, ki so sedeli na stražnici:

»Ta cepec ima živce! Hoče nas prepričati, da je francoski turist!«

DOMISLICE

● **Dve ženski ne moreta biti ena žena, ena žena je pa lahko dvojna ženska. — (Alija Tkačeva)**

● **Razen ljubljene žene ne poznam nič lepšega kot njeno spalnico v času njene odsotnosti. — (Jean Paul)**

● **Odsotnost slabi povprečne strasti in okrepi velike, tako kakor veter ugaša sveče in podpihuje ogenj. — (La Rochefoucould)**

ZA DOBRO VOLJO

EJ STARI ČASI

»Včasih, če si se prehladil,« pravi učenec prijatelju, »si dobil čaj in piškote pa si lepo ves teden lenaril v postelji. Zdaj pa dobiš injekcijo penicilina in drugi dan moraš v šolo . . .«

ZA VSAK PRIMER

»Seveda ste sprejeti,« pravi šef lepemu dekletu, ki se je prijavila za tajnico, »vendar mi za vsak primer prinesite fotografijo kake svoje starejše in grde prijateljice, da jo bom pokazal svoji ženi.«

VAŽNO VPRAŠANJE

Osemnajstletno dekle pride k zdravniku za srce. »Gospod doktor, nisem prišla na pregled. Rada bi le vedela, če se sliši, ko srce od razočaranja poči.«

POMOTA

»Hišna pomočnica je odpovedala službo. Pravi, da si bil sinoči strašno grob z njo po telefonu.«

»Vraga! Nisem vedel, da je ona pri telefonu. Mislil sem, da si se ti oglasila.«

OTROŠKA

»Očka, povej mi pravljico!«

»Dobro! Kakšno pa?«

»Tako, da je imel neki sinko dobrega očka in ta očka ga je vsak dan peljal v slaščičarno . . .«

Spet pretresljiv krvni davek motoriziranemu prometu

Navajeni smo menda že vsakdanjih usodnih prometnih nesreč na naših cestah ter jih smatramo skoraj že kot neizogibne dnevne dogodke. Kljub žalostnim primerom ter kljub poostrenim in strogim prometnim predpisom vrsta prometnih nesreč na naših prometnih linijah ne preneha z vsemi usodnimi posledicami, z ubitimi ljudmi na cestah ali nepopravljivimi telesnimi poškodbami za vse življenje.

Strahotna prometna nesreča, ki se je zgodila v torek opoldne, to se pravi pri belem dnevu, na železniškem prelazu južno od Brež, pa je ena največjih in najusodnejših, ki se je kedaj koli primerila na Koroškem. Očividci strahotne nesreče pravijo, da je bil kriv vozač sam zaradi skoraj neverjetne in neodgovorne lahkomiselnosti.

Štiričlanska družina 55-letnega mehaniškega mojstra Alojza Krawietza iz Stuttgarta se je mudila na letovanju v naši tujskoprometno bogati deželi. Zaključek pa je bil nadvse žalosten. V torek popoldne je hotel oče Krawietz z ženo in hčerko ter sinčkom in še enim sopotnikom prečkati železniški prelaz južno od Brež. Prelaz je še vedno brez zapornice, vozač pa je bržkone prezrl tudi rdečo signalno svetilko ter tudi ni pazil na precej pregledno progo na obe strani ter je zavozil na tir v trenutku, ko je pridrvel motorni brzi vlak. Vlakovodja je situacijo še zapazil, toda zaviranje je bilo že prepozno. Lokomotiva je zgrabila avto in ga vlekla kakih 600 metrov daleč. Ne le, da je bil avto totalno razdejan, sta bili ob nesreči žena Krawietz Gertrude in 20-letna hčerka Monika mrtvi na licu mesta, ostale, očeta Krawietza, 4-letnega sinčka kakor tudi 23-letnega Adolfa Resta, o katerem domnevajo, da je bil zaročen s hčerko Moniko, pa so hudo poškodovane spravili iz razvalin avtomobila. Tudi vsi ti trije so podlegli posledicam smrtonosnih poškodb pretresljive prometne nesreče.

Na cestah preži smrt — nikdar ne pozabite na zdravo razsodnost in prepotrebno previdnost!

Plemenski sejem v Lienzu

Rejska zveza pincgavskega goveda priredi v petek, dne 31. avgusta 1962 v Lienzu na Vzhodnem Tirolskem svoj letošnji prvi jesenski plemenski sejem za breje krave in telice. Na sejmu je pričakovati ponudbo 120 krav in telic.

Nacistični zločinci z lažnimi imeni

V Londonu je svoječasno izšla knjiga z naslovom „Nova Nemčija in stari nacisti", katere avtor je T. H. Tetens, ki je bil v zadnji vojni ujetnik v Nemčiji, po vojni pa član zavezniške komisije za ugotavljanje vojnih zločincev.

Tetens v svoji knjigi trdi, da nacizem v Zahodni Nemčiji še ni izginil, nasprotno, vrnil se je na vse državne in društvene položaje Zahodne Nemčije. Avtor ima za svoje trditve obilico prepričljivih in avtentičnih dokazov. Med drugim navaja, da 85 odstotkov pomembnejših nacistov uživa lepe pokojnine, medtem ko milijoni njihovih žrtev niso dobili niti najmanjše odškodnine. V svoji knjigi pravi, da na primer vdove največjih vojnih zločincev Göringa, Himmlerja, Heidricha in drugih prejemajo zelo visoke pokojnine.

Posebno poglavje govori o tistih nacistih, ki zavzemajo zelo važne položaje v današnji Zahodni Nemčiji. Med drugim omenja avtor tudi zloglasnega Globkeja, državnega sekretarja in desno roko samega kanclerja Adenauerja. Zanimiv je tudi naslednji primer: dr. Herbert Dittmann, bivši Hitlerjev diplomat, ki je bil odgovoren za množične deportacije in likvidacijo Židov, je sedaj zahodnonemški veleposlanik v Braziliji. In takih ter podobnih primerov je še dolgo vrsto . . .

Končno objavlja Tetens tudi dokumentaren seznam, ki dokazuje, da v Zahodni Nemčiji živi danes najmanj 120.000 nacističnih zločincev pod lažnimi imeni.

76. DUNAJSKI MEDNARODNI VELESEJEM

9. do 16. septembra 1962

Tekstilije in moda:
Krzni salon — Luksuzni predmeti — Umetna obrt — Igrače — Razstava športnega orodja — Modne razstave.
POSEBNE RAZSTAVE: „Vse za otroka" — „Tehnika v igračah" — „Pogrnjena miza"

Tehnika — Industrija — Obrt:
Stroji — Orodje — Gradbeni sejem — Umetno blago — Tehnika v gospodinjstvu

Kmetijstvo: **Razstava embalaže**
Kmetijski stroji s predvajanji.

POSEBNA RAZSTAVA:
„Pridelovanje rastlinstva in semenje" — Živinska razstava — Prehrana in poživila — Poskušnja vin.

Oficielne kolektivne razstave 16 držav iz Evrope in prekomorstva.

OBIŠČITE NOVO 14.000 m² VELIKO JUBILEJNO HALO NA VELESEJMSKEM PROSTORU!

Velesejmska prostora — **velesejmska palača in velesejmski prostor** — sta dnevno odprta od 9. do 18. ure, vinski sejem in sejem življenjskih potrebščin pa do 20. ure.

Velesejmska palača ostane v torek 11. septembra odprta do 21. ure.

Znižane vozne cene za zunanje obiskovalce velesejma na železniških in avtobusnih linijah. Velesejmske izkaznice pri deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (z izjemo Tirolske in Predarlske) ter pri vseh z izveskom označenih prodajalnah (Potovalni uradi itd.).

Zbirka žepnih romanov
„Ljudska knjiga"

V letu 1962 je odnosno bo v tej zbirki izšlo naslednjih deset zanimivih romanov:

- Violante do Canto: **ČRNI ORFEJ,** roman po Camusovem filmu
- John Knittel: **MODRI BAZALT,** fantastična zgodba o arheoloških izkopavanjih v Egiptu
- Jack London: **CESTA,** avtobiografsko delo o mladostnih potepanjih po Ameriki
- Josef Kopta: **ČUVAJ ŠT. 47,** ljubezensko-psihološki roman češkega pisatelja
- Kamala Markandaya: **NEKTAR V SITU,** roman iz življenja indijske vasi
- A. Conan Doyle: **SPOMINI SHERLOCKA HOLMESA,** izbor nekaj najzanimivejših detektivk
- B. Traven: **GENERAL IZ DŽUNGLE,** nadaljevanje romana „Upor obešencev"
- F. E. Silanppää: **SILJA,** najboljši roman Nobelovega nagrajenca
- Pierre Daninos: **POČITNICE ZA VSAK ŽEP,** duhovit humor o raznih vrstah letovišč arjev
- Alberto Moravia: **ČOČARA,** roman, po katerem je bil napravljen zelo uspel film

Posamezne knjige stanejo broširane okoli 15 in v polplatno vezane okoli 20 šilingov

KNJIGARNA „NAŠA KNJIGA"
Celovec — Wulfengasse

UNGEWOHNTE KOST

ist oft die Ursache von verdorbenem Magen. 1 Teelöffel KLOSTERFRAU MELISSENGEIST, verdünnt mit 1–2 Teelöffel Wasser eingenommen, wird die Verdauung vorteilhaft anregen.

Nur echt in der blauen Packung mit den drei Nonnen!

Erhältlich in Apotheken und Drogerien.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

I. PROGRAM

Sobota, 25. 8.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Roman — 16.00 Za naše goste — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Glasba za kratek čas — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20. 15 Salzburški slavnostni tedni.

Nedelja, 26. 8.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Orkestrski koncert — 11.00 Dunajski zajtrk v zelenem — 13.15 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 19.00 Šport — 19.45 Godba na pihala — 21.10 Komorni koncert.

Ponedeljek, 27. 8.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Kaj menite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.15 Staroavstrijska slikanica — 21.50 Glasbene špecialitete.

Torek, 28. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Radijska igra.

Sreda, 29. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.15 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljamo vam: Herwig Salar — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Salzburški slavnostni tedni.

Četrtek, 30. 8.: 8.00 Jutranja glasba — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Koroški knjižni kotiček — 15.30 Posebej za vas — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Ljudske pesmi in ljudska glasba iz Italije, Jugoslavije in Avstrije — 21.00 Za filateliste.

Petek, 31. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Na obisku pri koroških pihalnih orkestrih — 19.10 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Salzburški slavnostni tedni.

II. PROGRAM

Sobota, 25. 8.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.30 Pravljice za naše najmlajše — 10.00 Dopoldanski koncert — 11.00 Ljudske viže — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Salzburški slavnostni tedni — 17.40 Drugi festival folklore ob Vrbskem jezeru — 19.35 Pripovedke iz San Francisca — 21.15 Pariški ABC.

Nedelja, 26. 8.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Vidite, tako se živi danes na Dunaju — 10.20 Glasbena pestrost — 11.00 Salzburški slavnostni tedni — 13.25 Za avtomobiliste — 15.00 Veselo petje, veselo igranje — 16.00 Glasba na tekočem traku — 18.00 Vesele melodije — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Na lepi modri Donavi — 21.15 Pogled čez mejo v inozemski kabaret — 21.45 Šport.

Ponedeljek, 27. 8.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 10.00 Non stop glasba — 11.00 Komorna glasba — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncert — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 19.30 Salzburški slavnostni tedni — 21.55 Šport.

Torek, 28. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Znani orkestri — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.10 Kulturne vesti — 18.00 Glasba za delopust — 20.00 Londonski filharmoniki in veliki orkester radia Dunaj — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 29. 8.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Non stop-glasba — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zveneči mozaik — 20.00 „Prijetni gosti, veseli sosedi" — 21.10 Siene-Donava.

Četrtek, 30. 8.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 10.00 Non stop-glasba — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Zborovska glasba — 14.05 Znani orkestri — 15.00 Glasba na tekočem traku — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Ženska oddaja — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 Musique aux Champs-Elysees.

Petek, 31. 8.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.15 Non stop-glasba — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 Radijska igra — 21.00 Evropski zabavni orkestri.

TELEVIZIJA

Sobota, 25. 8.: 19.30 S kamero po Afriki — 20.20 Poj z menoj, igraj z menoj.

Nedelja, 26. 8.: 17.00 Za otroke od 11 let — 17.30 „Lassie", zgodba psa — 18.00 Sedem dni svetovnih dogajanj — 19.45 Prenos Salzburških slavnostnih tednov: „Lumpacij vagabund" — 22.05 Šport.

Ponedeljek, 27. 8.: 19.30 Pogled v deželo — 20.20 Aktualni šport — 20.35 Enaindvajset — 21.15 „Showbusiness" — 22.20 Šport.

Torek, 28.8.: 19.30 Z divjega zapada — 20.20 „Moj brat Jacques", komedija — 21.55 Balet — 22.25 Šport.

Sreda, 29. 8.: 17.00 Za otroke od 5 let — 17.45 „Lassie", zgodba psa — 19.30 Slike z Avstrije — 20.20 „Naslednica" — 21.00 Film.

Četrtek, 30. 8.: 20.20 Kratki film — 20.25 „Kratjice Francije" — 21.00 „Človek in njegova zemlja".

Petek, 31. 8.: 19.30 Slike iz Avstrije — 20.20 Glasbena veseloigra.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 26. 8.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 27. 8.: 14.15 Poročila, objave. Pregled spored. — Vroči ritmi za vroče dni. — 18.00 O mraku . . .

Torek, 28. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Karl Pahor: Istrijanka.

Sreda, 29. 8.: 14.15 Poročila, objave. — V sredo popoldne v prijetni družbi . . .

Četrtek, 30. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Zbori pojo!

Petek, 31. 8.: 14.15 Poročila, objave. — Za ženo in dekle.

Sobota, 1. 9.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 25. 8.: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Flavta in rog — 9.10 Zabavni kaleidoskop — 9.40 Narodne pesmi in plesi iz Kosmeta — 10.15 Od tod in ondod — 11.30 Lepe melodije — 12.05 Trio Avgusta Stanka — 13.30 Iz baleta „Labodje jezero" — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 16.00 Vsak dan za vas — 17.50 Kilara v ritmu — 18.20 V plesnem ritmu — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 26. 8.: S sprejemnikom na dopust — 6.30 Napotki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — 9.05 Z zabavno glasbo v novi teden — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Promenadni koncert — 11.30 Dubrovniške letne igre — 11.50 Vesela godala — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Četrt ure s Slovenskim oktetom — 14.15 Voščila — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.05 Šport — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Vaša pesem, vaša melodija — 20.50 Šport — 21.00 Koncert sopranistke Marie Cebotari.

Ponedeljek, 27. 8.: 8.05 Zabavali vas bodo Zadovoljni Kranjci — 8.20 Klavir v ritmu — 8.55 Za mlade radovedneže — 11.23 Ruske narodne pesmi — 11.40 Nekaj taktov za dober tek — 12.05 Trio Avgusta Stanka — 13.30 Pri Antoninu Dvoraku — 14.07 Glasbeni omnibus — 14.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 15.20 Veliki zabavni orkestri — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Z arijo skozi stoletja — 18.10 Portreti jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 18.45 Novo v znanosti — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Z letošnjega festivala v Dubrovniku.

Torek, 28. 8.: 8.05 Pesmi o rožah — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 9.10 Sredi logov, gajev in gozdov — 9.45 Narodne pesmi iz Bosne in Hercegovine — 10.15 Šopek Škerjančevih — 12.05 Deset minut s Planinskim oktetom — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.20 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 17.05 Od Bacha do Bartoka — 18.10 Popoldanski plesni koktajl — 18.30 Folklorne melodije Latinske Amerike — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Pod južnim nebom — 20.30 Radijska igra — 21.41 Majhna prodajalna plošč.

Sreda, 29. 8.: 8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 Matineja za zabavo — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Narodni ansambli radia Zagreb — 11.15 Človek in zdravje — 12.05 Beneški fantje vam pojo — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Arije za bas iz Mozartovih oper — 15.20 Narodni ansambli RTV Beograd — 15.40 Pevske ter instrumentalne miniature Marijana Lipovška — 17.05 Šaferjem na pot — 17.50 Narodne pesmi iz Bolgarije — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Pojači mozaik — 21.42 Intermezzo z rogom in godali — 22.15 Pojo priljubljeni pevci zabavne glasbe.

Četrtek, 30. 8.: 8.30 Zabavni kaleidoskop — 9.10 Vesele počitnice — 10.15 Od tod in ondod — 11.30 S popevkami po Evropi — 12.05 Ansambel Borisa Kovačiča — 13.30 Pesmi in plesi iz Španije — 14.05 Glasbeni omnibus — 14.35 Voščila — 15.25 Odlomki iz „Seviljskega brivca" — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Turizem in melodije — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 31. 8.: 8.05 Iz manj znanih oper Pietra Mascagnija — 8.30 Zabavni kaleidoskop — 8.55 Pionirski tednik — 9.50 Slovenske narodne pesmi — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Naši stari mojstri — 11.55 Tik pred poldnevom — 12.05 Od kola do kola — 14.05 Glasbeni omnibus — 13.30 Iz Beethovnove opere „Fidelio" — 14.35 V narodnem tonu — 15.30 Iz baleta „Romeo in Julija" — 17.40 Ob mediteranskih obalah — 19.05 Glasbene razglednice — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.30 Renesančne pesmi — 21.00 Vedri potpuri — 21.15 O morju in pomorščakih

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.

Sobota, 25. 8.: 14.40 Sestanek z Ivom Robičem in Betty Jurkovič — 16.45 Znane melodije — 18.30 Skladbe julijskih avtorjev — 18.55 Pianist Gabrijel Devetak — 20.40 Zbor „Ljubljanski Zvon" — 21.00 „Resnica", igra.

Nedelja, 26. 8.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenske zborovske skladbe — 11.30 Oddaja za najmlajše — 14.45 Ženski vokalni kvartet iz Ljubljane — 16.00 Popoldanski koncert — 18.00 Obzornik filmskega sveta — 21.30 Sodobna simfonična glasba.

Ponedeljek, 27. 8.: 18.30 Skladbe jugoslovanskih avtorjev — 19.30 Znanost in tehnika — 20.30 „Tajna poroka", opera.

Torek, 28. 8.: 18.30 Italijanski operni pevci — 19.15 „Pustolovščine Toma Sawjerja", radijska zgodba za mladino — 21.30 Klavirske sonate Ludviga van Beethovna.

Sreda, 29. 8.: 19.05 Pianist Roberto Repini — 19.30 Turistični razgledi — 21.00 „Tudi Lela bo nosila klobuk", drama.

Četrtek, 30. 8.: 18.30 Iz italijanskega glasbenega ustvarjanja — 19.00 Lipovškovi samospevi v izvedbi sopranistke Zlate Gašperšič — 19.30 Za Valvazorjem po naši deželi — 21.00 Simfonični orkester.

Petek, 31. 8.: 18.30 Simfonična glasba — 19.00 Koncertna sezona Tržaške Ljudske univerze — 19.30 Človek in cesta — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.